

VAN HEEK

Jaarbericht van de Vereniging Familie van Heek

Jaargang 2011

Inhoud

- 2** Van de redactie
- 2** Nieuws van de Vereniging Familie van Heek
- 3** 12¹/₂ jaar Vereniging Familie van Heek
- 4** Stakendag 2011 in Bergen aan Zee
- 4** Nieuw elan voor de familievereniging
- 6** Verslag van de eerste Van Heek Golfdag
- 7** Familiedag op 't Kerkeveld
- 8** Oprichting Van Heek Boekelo Fonds
- 9** Een eerbetoon aan Gerrit Jan van Heek? Vraag vanuit het archief
- 10** 'Present voor vader op zijn 42sten verjaardag'. Een jeugdtekening van Hennie van Heek
- 12** De Weele 100 jaar. Een impressie van de bouwgeschiedenis en de bewoners
- 16** Julia's onvergetelijke maanden in Nepal
- 18** De geschiedenis van een familie-enclave in Bergen aan Zee
- 23** 'Een echte kunstenaar'. Hommage aan Auguste van Heek
- 25** In de voetsporen van... June en Benjamin trotseren de Noorse trollen
- 28** Margaretha Hermine Louise Fick-van Heek, Enschede 1920 - Wassenaar 2010
- 29** Familieberichten
- 30** Nieuwe leden
- 31** Boekbesprekingen
- 34** Aan de familie Van Heek gerelateerde besturen
- 35** Persberichten
- 37** Krantenknipsels

Van de redactie

Dit jaar is een bijzonder jaar: het is een eeuw geleden dat De Weele werd gesticht en de Familievereniging bestaat 12,5 jaar. Vandaar dit extra dikke nummer met een artikel over de geschiedenis van de Weele.

Het was voor ons weer een enorm genoegen om deze derde editie van het familieblad nieuwe stijl in elkaar te zetten. Daarbij hebben we veel hulp ontvangen van familieleden, waarvoor onze dank. Geen familie, maar wel van onmisbare waarde, was archivaris Olaf Visscher die geen

moeite te veel was om oude foto's uit het familiearchief op te diepen. Hartelijk dank Olaf! Dit jaar werd de lay-out verzorgd door Irma Hornman van Studio Cursief in Amsterdam.

Wij wensen u allen veel leesplezier en hopelijk tot ziens op de familiedag op zondag 4 september a.s.!

Marlies Enklaar & Oscar Kelder
Redactie

Nieuws van de Vereniging Familie van Heek

Het bestuur van uw Vereniging biedt u met plezier en trots de editie van het familieblad 2011 aan. De redactie, Marlies Enklaar en Oscar Kelder, hebben hard gewerkt om een blad te maken waarin zaken aan de orde komen die iedereen interesseren. Zonder Oscar te kort te doen, was het Marlies die alle scribenten wist te motiveren, bijzondere feiten aandroeg, en met veel inzet de redactie van het geschrevene verzorgde.

In de vorige Algemene Leden Vergadering werd de uitbreiding van het lidmaatschap van de Vereniging aan de orde gesteld, nadat de Staakvertegenwoordigers tijdens de bijeenkomst van 2010 er voor het overgrote merendeel hun goedkeuring over uitgesproken hadden, met als motivatie: dan blijven ook de kleine Staken voor de Vereniging behouden. Uit een enquête onder de leden is gebleken dat de meerderheid het eens is met de uitbreiding. Een beperkt aantal familieleden die de band met de familie en Twente als belangrijk en dierbaar ervaren, hebben zich als lid aangemeld. Inmiddels heeft u per mail een bericht met het standpunt van het bestuur in dezen ontvangen.

Het bestuur kreeg bericht van woningcorporatie De Woonplaats over de voltooide restauratie van 'de Schikgodinnen' – een beeldenpartij op het voormalige Van Heek & Co-complex. De beelden zijn prachtig gerestaureerd. Wanneer er een beslissing is genomen over de plaats waar de beeldengroep ingemetseld zal worden, zal de woningcorporatie ons hierover informeren.

Als voorzitter van zowel de Vereniging Familie van Heek als het van Heek's Fonds doet het me plezier te melden dat de 'blauwe brief' die een aantal jaren meegestuurd is met de mailing effect heeft gehad. Het van Heek's Fonds heeft de afgelopen jaren een aantal verzoeken gekregen voor een bijdrage in de kosten van een opleiding of het starten van een onderneming, soms in de vorm van een donatie, maar bijvoorbeeld ook als renteloze lening. Het is goed dat de familieleden weten dat het Fonds hierin kan voorzien. Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat er na zorgvuldige overweging ook aanvragen zijn afgewezen.

De Algemene Leden Vergadering van dit jaar op zondag 4 september zal een bijzondere bijeenkomst zijn. Allereerst staan we stil bij het honderdjarige bestaan van de Weele. We beginnen de dag feestelijk bij de honderdjarige, maken een (korte) wandeling over het landgoed om honderd jaar landgoedbeheer in ogenschouw te nemen. Het bestuur is de familie van de Weele erkentelijk voor de geboden gastvrijheid. Daarna gaan we naar Zonnebeek om het 12 1/2-jarig bestaan van de Vereniging te vieren. De voorbereidingen zijn in volle gang. Het bestuur hoopt veel leden te mogen begroeten en er met u allen een echt feest van te maken.

Anneke Gierman-van Heek
Voorzitter van de Vereniging Familie van Heek

12 1/2 jaar Vereniging Familie van Heek

Onze familievereniging werd officieel opgericht in november 1998 en viert daarmee haar koperen jubileum. Om dit heuglijke feit niet ongemerkt voorbij te laten gaan, is mij gevraagd een kort stuk over onze Vereniging te schrijven. De eerste vraag die bij mij opkwam was: waarom zijn wij begonnen met deze Vereniging?

De familie van Heek heeft een indrukwekkende historie, eerst als industriëlen, later als hoeders van de Oost-Nederlandse cultuurhistorie en natuur. De bedrijven zijn verdwenen, maar het cultuurhistorisch erfgoed en de natuur en het landschap aldaar, waarop zij zoveel invloed hebben gehad, zijn – o.a. in de vorm van de huizen en landgoederen – behouden. Soms in stichtingvorm, soms als particulier bezit.

De laatste generatie die leiding gaf aan een textielbedrijf was begrijpelijk zo *down-hearted* door de teloorgang daarvan in de jaren zestig en zeventig dat de cultuurhistorie en de landgoederen in het vergeetboek kwamen. Het leek mij belangrijk om hier een tegenwicht tegen te bieden en de onderlinge banden tussen de volgende generaties van Heek te verstevigen, en zo kwam ik tot het idee om een familievereniging op te richten. En zie! De Vereniging bleek een groot succes:

— De jaarlijkse bijeenkomsten worden goed bezocht: Zonnebeek (1998), Bergh, Welbergen, Volkspark, Delden, de IJssel, Hoge Boekel-Landweer, Anderstein, Lankheet, Huis te Maarn, Singraven, Het Stroot, Schloss Goyen, Hoge Boekel-Kerkeveld en binnenkort De Weele. Een mooie rij.

— Het familieblad is een belangrijke ‘binder’; de kwaliteit stijgt en de informatie wordt steeds beter.

— Mijn lang gekoesterde wens om het Van Heek’s Fonds (opgericht in 1886) meer te binden aan de familie en er een grotere bekendheid aan te geven, is gelukt door een personele unie van bestuursleden.

— Een familie van betekenis heeft een eigen archief. Het archief van onze familie is de laatste jaren flink uitgebreid, voornamelijk dankzij gulle giften van familieleden. In 2010 heeft het een eigen nieuw onderdak gekregen op Zonnebeek.

Ten slotte: het bepalen wie tot de familie van Heek (Enschedese tak) behoort, heeft veel voeten in de aarde gehad. Op initiatief van Miel Engelberts is de familie in 2001 opnieuw beschreven in het *Nederland’s Patriciaat* – iets wat voor

het laatst was gebeurd in 1964, dus het werd tijd! Vanaf het begin was de regel van het Centraal Bureau voor Genealogie bepalend voor het lidmaatschap. In 2005 besloot de ledenvergadering deze regel te verruimen door kinderen in de vrouwelijke lijn toe te laten als zij een grootmoeder van Heek hadden. Dit besluit veroorzaakte een ledengroei van ca. 170 naar ca. 270. Het huidige bestuur is van plan het toelatingscriterium opnieuw te verruimen, zó dat het lidmaatschap ook toegankelijk wordt voor personen met een overgrootmoeder Van Heek. De toekomst zal leren of dit een verstandig plan is.

Rest mij de loftrumpet over Anne-Claire van Heek-Devers te steken. Het is indrukwekkend wat zij in de opstartfase voor de familievereniging heeft gedaan.

Alf van Heek

Oprichter en oud-voorzitter Vereniging Familie van Heek

Nieuw elan voor de Familievereniging

Wil de Familievereniging ook over 20 jaar nog bloeien en groeien, dan moeten we nu aandacht besteden aan de leden van morgen. In dat kader hebben wij tijdens de familievergadering vorig jaar een plan ingediend om de jongere generatie te enthousiasmeren.

Ergens in de tweede helft van de jaren tachtig werd er voor het eerst een grote familiebijeenkomst gehouden op Zonnebeek, naar aanleiding van de VPRO-documentaire over de familie van Heek. Wij tweeën – wij kenden elkaar nauwelijks – kregen toen de opdracht om een jeugdfeest op het Stroot te organiseren wat na afloop van de familiedag zou plaatsvinden. Zo leerden wij op het sfeervolle Stroot de familie (en veel leeftijdsgenoten) kennen. Het werd een onvergetelijke avond, met een heerlijk buffet en disco!

Inmiddels zijn we zo'n 25 jaar verder en zouden wij de generatie na ons graag op net zo'n bijzondere ervaring willen trakteren. Het idee is om een groep van zo'n zes jongeren te selecteren en deze uit te nodigen voor een gezellig en boeiend weekend in Twente. We denken aan een rondrit langs de fabrieken en buitenhuizen, en een diner met het bestuur. Zo kunnen ze kennismaken met hun Twentse

verleden en met elkaar, en plannen maken om hun eigen generatie enthousiast te maken voor de familievereniging. Samen met Ingrid Verburg-van Heek zullen we tijdens die dagen de nodige hand- en spandiensten verlenen, en verder zullen we erop toezien dat er uiteindelijk een gedegen plan aan het bestuur voorgelegd zal worden. Cruciaal voor ons voorstel is dus dat het bestuur niet zelf alle jonge afstammelingen gaat benaderen en activeren, maar dat we dit door de jongeren zelf laten doen.

Bij de samenstelling van zo'n Jeugdcommissie denken we aan jongeren tussen de 18 en 25 jaar. We zullen hiervoor een evenwichtige keuze maken tussen jongens en meisjes, afkomstig uit Twente en de rest van Nederland, en de verschillende leeftijden. Daarnaast zorgen we voor een brede spreiding over de verschillende takken van de familie. Niet onbelangrijk is dat we jongeren willen gaan kiezen die initiatiefrijk zijn en al een beginnende interesse hebben voor hun wortels.

We zullen de lezers op de hoogte houden van het verloop.

Boudewien Werner-van Heek en Arnold Enklaar

Stakendag 2011 in Bergen aan Zee

Op 12 maart 2011 kwamen de Staakvertegenwoordigers weer bijeen voor hun jaarlijkse overleg, deze keer in Bergen aan Zee.

De familie werd gastvrij op koffie en taart ontvangen door Peter en Anna von Korff (JU), die daar het vakantiehuis het 'Almroosje' hebben. Peter had speciaal voor deze gelegenheid een interessante, kleine tentoonstelling ingericht van het werk van zijn grootmoeder Auguste van Heek (zie hierover elders in dit blad). Nadat iedereen was aangekomen, werd er een zonnige strandwandeling gemaakt langs de Noordzee en langs de vijf vakantiehuisjes van diverse familieleden.

Bij terugkomst had Anna de lunch gereed: heerlijke zelfgemaakte soep en broodjes. Na de lunch werden de partners op pad gestuurd richting het Zeeaquarium, terwijl de Staakvertegenwoordigers zich zetelden op het zonovergoten terras (in maart!) om tot de vergadering over te gaan.

Tijdens deze vergadering werd het wel en wee van alle takken van de familie besproken. Verder kwam de enquête ter sprake over de vraag of het lidmaatschap van de familievereniging tevens moet worden opengesteld voor familieleden van de derde generatie (dus met een overgrootmoeder Van Heek). Gebleken is dat de overgrote meerderheid van de respondenten vóór verruiming is. Op grond daarvan heeft het bestuur dan ook besloten hiertoe over te gaan, en

sindsdien zijn er al diverse nieuwe leden toegetreden.

Na afloop van de vergadering gaf Ruud Vlaming (TE) een verhelderende uitleg over de Van Heek-website in wording. De website is straks benaderbaar op www.vanheek.org. Alike Vlaming-van Heek hield hierna een mooie presentatie over haar werk op het ECN in Petten – gezien de ramp met de kerncentrale in Fukushima een heel actuele voordracht.

Aan het eind van de middag verhuisde het gezelschap naar het ‘Duinroosje’ aan de overkant van de straat voor de borrel en het diner. Eileen Jannink had voor een heerlijk maal gezorgd, geserveerd op het oude servies van tante Bertha (Jordaan-van Heek), waarbij het dessert – een profiteroltaart – een speciale vermelding verdient: het schijnt dat tante Bertha erg gesteld was op de profiteroltaarten van de plaatselijke bakker, en Eileen was erin geslaagd om dit toetje door de cateraar te laten maken. Heel bijzonder! Na afloop van deze welgevulde dag aan zee stelde een aantal familieleden de lange rit naar huis nog even uit door een nacht in een van de duinhuisjes door te brengen.

Elders in het blad kunt u lezen waarom de familie helemaal naar Bergen aan Zee reisde voor deze Stakendag. We zijn benieuwd waar de volgende Stakendag zal worden gehouden.

Oscar Kelder

Aan de lunch in het Almroosje. Van links naar rechts met de klok mee: Oscar Kelder, Bien Leemans-van Heek, Ella van Heek-de Jong, Eileen Jordaan-Jannink, Rudolf van Heek, Jan Harm Jordaan, Alike Vlaming-van Heek, Marlies Enklaar.

De Stakenvergadering op het terras van het Almroosje. Van links naar rechts: Alida Rouffaer (LA), Marlies Enklaar (STR), Eileen Jordaan (ST), Anne-Claire van Heek-Devèrs (HB), Alike Vlaming-van Heek (TE), Anneke Gierman-van Heek (TE), Bernard van Heek (HB), Oscar Kelder (HB), Alf van Heek (HB), Rudolf van Heek (B), Bien Leemans-van Heek (WE). Rechtsachter is nog net een stuk van Duinroosje, aan de overkant van de Paulineweg, te zien.

Verslag van de eerste Van Heek Golfdag

Hij mag in de annalen: de eerste Van Heek Golfdag is een feit! In navolging van de families Ter Kuile en Van Beuningen mogen de Van Heeks zich nu ook roemen op hun jaarlijkse familiegolfdag.

Op 28 augustus 2010 kwamen in alle vroegte zo'n dertig familieleden bijeen op Golfclub 't Sybrook in Enschede. De gekozen datum had alles te maken met de ook op die dag geplande 'familiedag', 's middags bij Willem en Cornelia van Heek op hun boerderij Het Kerkeveld. Er stond een heerlijk ontbijt klaar en de dampende kop koffie deed de oogjes nog iets verder opengaan. Na alle hoosbuien van de dag ervoor was iedereen extra blij met de heerlijke ochtendzon, die de velden in een prachtige gloed zette.

Het is misschien leuk te vertellen dat Golfbaan 't Sybrook is ontstaan uit een initiatief van Juuk Scholten. In 1985 erfde hij, samen met zijn broers, het jachtgebied 't Sybrook en het ernaast gelegen landgoed 't Witte Huis. Samen met een aantal andere particulieren werden plannen gemaakt voor het realiseren van een golfbaan. Het duurde nog 6,5 jaar voordat alle vergunningen waren verkregen en er gestart kon worden met de aanleg.

Om 8.30 uur ging de eerste flight de baan in. De wedstrijdvorm was een 9-holes driebal stableford. Na vele slagen, chips en putts, voor de een wat meer dan voor de ander, kwam iedereen droog aan. Wat een mooie baan! Vooral het oude gedeelte is prachtig, met zijn oude bomen, waterpartijen en veel wilde bloemen (helaas al uitgebloeid).

Om 9 uur waren degenen die zich hadden ingeschreven voor de clinic aan de beurt. De clinic was georganiseerd voor degenen die of nooit of heel lang geleden gegolfd hadden, zodat ze er (weer) eens van konden proeven.

De deelnemers waren er maar druk mee: aan het eind van de ochtend werden, met de tong uit de mond, de kaarten ingevuld: het aantal putts, de afstand van de hole na een chip of pitch en de lengte van een full swing.

Besloten werd om de prijsuitreiking later op de dag, tijdens de familiedag, te laten plaatsvinden, zodat ook de andere familieleden er deelgenoot van konden zijn. Allereerst werd Riek Veenman bedankt voor haar inspanningen om voor iedereen een handdoekje met een geborduurde tekst te maken. Daarna reikte Alf van Heek de 'Alf van Heek bo-

kaal' uit voor het best presterende jeugdlid: dat was Timo Leemans die tijdens de clinic de mooiste putts, chips en drives had gemaakt.

De derde prijs van de golfwedstrijd ging naar Robert Jan Hofhuis met 17 stableford punten en de tweede naar Guido ter Kuile met 18 punten (11 op de laatste 6). De winnaar van de eerste Van Heek Golfdag is geworden Arnold van Heek met 18 stableford punten (13 op de laatste 6). Naar eigen zeggen was dat voor hem niet zo moeilijk, omdat hij betrokken was geweest bij de aanleg van de baan en er jaren als hoofd greenkeeper heeft gewerkt. Arnold kreeg voor zijn prestatie de wisselprijs uitgereikt, een beeldje gemaakt door Bien van Heek. Het stelt een golfer voor die heel tevreden in de lucht kijkt.

De eerste Van Heek Golfdag was een succes. Wellicht spoort dat anderen aan om volgend jaar ook mee te doen?

Inmiddels is bekend dat de tweede Van Heek Golfdag gehouden zal worden op zondag 9 oktober 2011. Ook deze keer zal er gespeeld worden op Golfbaan het Rijk van 't Sybrook. U kunt zich hiervoor aanmelden bij Pieter Meerburg (p.meerburg@ziggo.nl).

Pieter Meerburg en Magreet Engelsman

* Deelnemers: Welmoet Berkel-Deutz Ebeling, Anna ten Cate-van Heek, Hans van der Eerden, Nico Engelsman, Magreet Engelsman-Veenman, Arnold van Heek, Bärberli van Heek-Muschter, Claire van Heek, Jeannette van Heek-van Vollenhoven, Peter Dekker, Quirine van Heek, Robert Jan Hofhuis, Eline Hofhuis-Veenman, René de Jager, Bertine de Jager-Rademaker, Alexander Jannink, Gea Jannink-Heuver, Dora Jordaen, Guido ter Kuile, Eelco Leemans, Timo Leemans, Pieter Meerburg, Carla Meerburg-Noteboom, Ruud Nijlant, Violette van Heek, Charles Stork, Jan Willem Veenman, Machteld von Oven, Alike Vlaming-van Heek en Eckart Vlaming.

Op de foto in het midden Violette van Heek, met aan weerszijden (links) Arnold van Heek – de winnaar van die dag – en Hans van der Eerden (rechts).

Familiedag op 't Kerkeveld

De grote familiedag vond deze keer plaats op 29 augustus 2010 op landgoed 't Kerkeveld te Lonneker, in de grote houtzagerij van Willem en Cornelia van Heek. Ongeveer 130 leden – 100 volwassenen en 30 kinderen – kwamen voor deze gelegenheid 's middags bijeen – een verheugend grote opkomst!

's Ochtends had voor belangstellenden al een golftoernooi plaatsgevonden (zie elders in dit blad). Na de gezellige ontvangst met koffie en krentenwegge, was het tijd voor de Algemene Ledenvergadering. Het grote agendapunt was de bespreking van het openstellen van de Vereniging Familie van Heek voor personen van de derde generatie (dus met een overgrootmoeder van Heek). Het bestuur was van mening dat een aantal takken van de familie met uitsterven wordt bedreigd en dat verruiming van het lidmaatschap om deze reden gewenst is. Er ontstond een le-

vendige discussie over dit onderwerp waarin zowel voor- als tegenstanders aan het woord kwamen. Uiteindelijk werd besloten dat er een schriftelijk ledenraadpleging zou komen.

Na afloop van de vergadering werd er zoals altijd een groepsfoto gemaakt, en daarna was er gelegenheid om een kleine wandeling te maken naar de theekoepel op het naburige landgoed van Helmich en Pamela van Heek (Hooge Boekel). Het weer was tijdens deze dag geen vriend en mening familielid nam voor de zekerheid een jas of paraplu mee. Na de wandeling was er nog een borrel, waarna degenen die daar zin in hadden naar restaurant Villa van Heek op de Oude Markt in Enschede togen (het voormalige woonhuis van G.J. van Heek sr.) om de dag met een gezellig diner te besluiten.

Oscar Kelder

Oprichting Van Heek Boekelo Fonds

In november 2010 heeft Fleur ter Kuile-van Heek, in overleg met het Prins Bernhard Cultuurfonds, een fonds op naam opgericht: het Van Heek Boekelo Fonds. Doel hiervan is om culturele en historisch waardevolle projecten in en om Boekelo te ondersteunen. Daarnaast heeft ze plannen met het portiershuisje op het voormalige fabrieksterrein van de Boekelosche Stoombleekkerij. Hieronder haar verslag.

Toen mijn broer Bernard in 2007 contact opnam met Ter Steege Vastgoed te Rijssen, de projectontwikkelaar die de oude Boekelosche Stoombleekkerij sloopte en er een nieuwe woonwijk voor ontwierp, werd hem het kleine portiershuisje aan de Boekelosestraat tegen een toen overeengekomen bedrag toegezegd. Ik was bij die bespreking aanwezig en heb de financiële afhandeling op mij genomen. De stichting Historische Kring Boekelo, Usselo, Tweekelo, aan de oprichting waarvan Bernard aan de basis stond, zal een onderkomen in dit portiershuisje krijgen; op den duur hopen wij een kleine uitbreiding te kunnen realiseren voor bijvoorbeeld wisselende exposities.

Het is mijn wens om met een deel van het in goede tijden verkregen vermogen de bloeiende periode van de Twentse textielnijverheid, kunst, cultuur en natuur te ondersteunen. Een 'cultuurfonds op naam' biedt daartoe de mogelijkheid omdat hiermee gerichte schenkingen kunnen worden gedaan.

Het fonds zal de naam 'Van Heek Boekelo Fonds' krijgen. Graag had ik Bernards naam in de titel opgenomen, maar het Prins Bernhard Cultuurfonds, het 'moederfonds', meent dat dat voor verwarring zal zorgen. De doelstelling van het Van Heek Boekelo Fonds is als volgt verwoord: 'Het financieel ondersteunen van projecten die betrokken zijn bij culturele, historische en landschappelijke situaties en initiatieven in en rondom Boekelo, Usselo en Tweekelo in Overijssel.' Eventuele aanvragen voor financiële ondersteuning

Bernard van Heek, 10 juni 2008

worden beoordeeld door het bestuur van het Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel; Bernard maakte ooit deel uit van dit provinciaals bestuur. Toekenning geschiedt uit de rekenrente, een gemiddelde van de rente over een aantal jaren van het vermogen van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Bernard heeft ervoor gezorgd dat de officiële documenten van 'de Bleek' in het archief van het HCO (Historisch Centrum Overijssel) in Zwolle terecht kwamen; overige herinneringen berusten bij de Historische Kring Boekelo. Handelend in zijn geest zal van de oorspronkelijke industriële geschiedenis van en in Boekelo zo veel mogelijk bewaard blijven.

De notariële akte is op dinsdag 16 november 2010 ten kantore van het Prins Bernhard Cultuurfonds te Amsterdam gepasseerd.

p. s. Een aardige bijkomstigheid is dat ook geïnteresseerden van buitenaf schenkingen kunnen doen aan een bestaand cultuurfonds op naam. Die schenking komt dan geheel ten goede aan de doelstelling van het betreffende fonds.

Fleur ter Kuile-van Heek

Het portiershuisje van de Boekelosche Stoombleekkerij in Boekelo

Een eerbetoon aan Gerrit Jan van Heek?

Beste lezers van het familieblad,

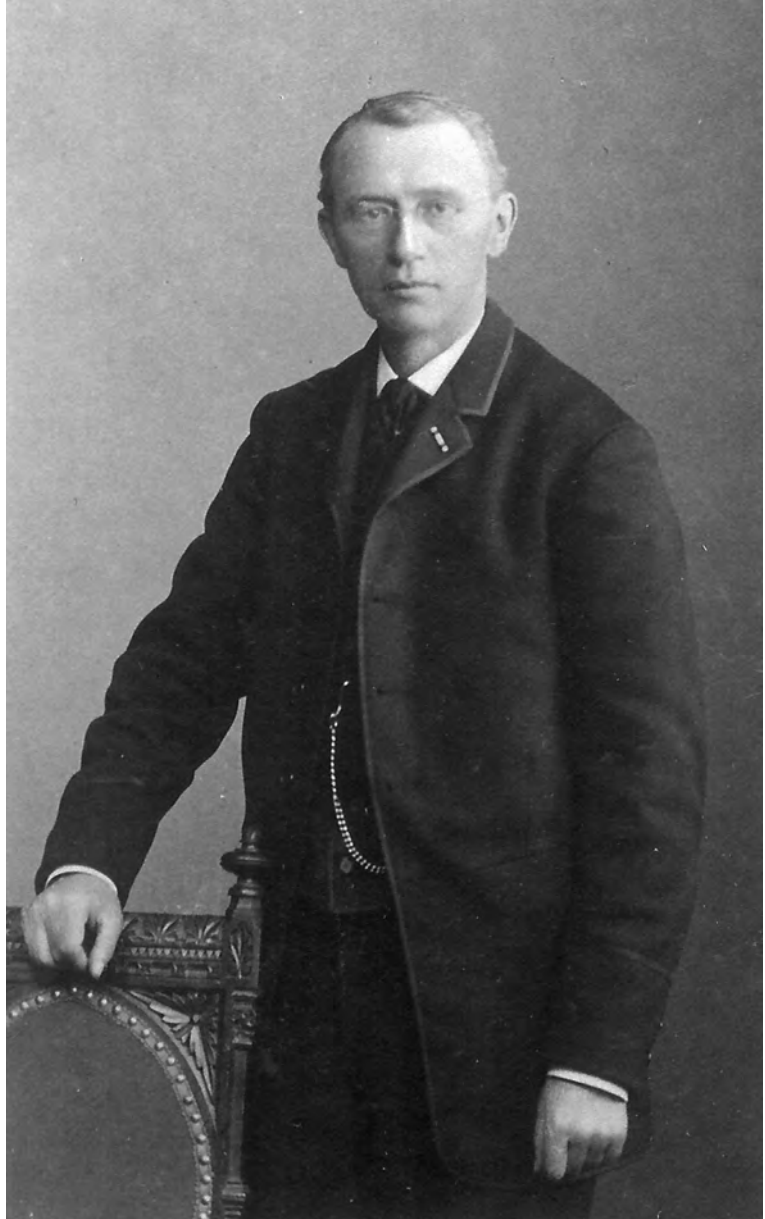
In 2015 is het precies honderd jaar geleden dat Gerrit Jan van Heek is overleden. Dat leek mij, archivaris van het familiearchief op Zonnebeek, een mooie gelegenheid om een biografie van hem te publiceren. Inmiddels ben ik in dit kader begonnen met het doen van onderzoek en verzamelen van materiaal.

Gerrit Jan van Heek is voor Twente en Enschede zeer belangrijk geweest, maar desondanks is er over deze grootheid nooit een goed boek geschreven. Hoe was hij, en hoe heeft hij het voor elkaar gekregen om – naast zijn grote gezin en zijn vele bezigheden op politiek, infrastructureel en sociaal gebied, en niet te vergeten de natuur – de in zijn tijd grootste fabriek van Nederland te leiden en er daarnaast ook nog een aantal op te richten voor zijn zonen?

Om dit boek mogelijk te maken zijn er bronnen nodig. Hiervoor zou ik graag de hulp willen vragen van de lezers van dit blad. Heeft u brieven, foto's of andere interessante documenten die bij dit onderzoek over Gerrit Jan van Heek van nut kunnen zijn, stuur deze dan s.v.p. naar het onderstaande adres. Alles is welkom!

Olaf Visscher

Archief Stichting Edwina van Heek
Zonnebeekweg 114
7546 RH Enschede
archiefstichting@edwinavanheek.nl

Een jeugdtekening van Hennie van Heek

‘Present voor vader op zijn 42sten verjaardag’

MARLIES ENKLAAR

In de hal van het gezellige appartement van Jan en Carolien van Heek op de Marthalaan in Enschede hangt een bijzondere tekening. Dat valt echter pas op als je hem van de muur neemt en aan een nadere beschouwing onderwerpt.

Het hoofdthema van deze potloodtekening is een opschrikkend reebokje dat zijn kop uit het struweel steekt – zo te zien Amerikaanse eik. Uit angst heeft het dier zijn bek opengesperd. Sommige partijen, zoals de randen van de oren, de oogleden en een paar bladeren, zijn gehoogd met wit potlood. Midden boven staat in een keurig handschrift geschreven: ‘A travers le taillis’ ofwel ‘In het struikgewas’. Zou de tekening zijn nagetekend van een prent of een afbeelding uit een Frans platenboek? Het is hoe dan ook duidelijk dat de maker van dit kunststukje er veel werk van heeft gemaakt.

Hennie omstreeks
1880

De regels onder de voorstelling werpen een licht op zijn identiteit en bedoelingen: ‘H.J.E van Heek den 10 November 1879 present voor Vader op zijn 42sten verjaardag.’ De tekening werd gemaakt door Hendrik Jan Engelbert (‘Hennie’) van Heek (1864-1930) als verjaardagsgeschenk voor zijn vader, die de dag ervoor 42 jaar was geworden.

Hennie ‘van Teesink’ – zoals hij door velen in de familie wordt genoemd – was het derde kind van Gerrit Jan van Heek (1837-1915) en de jonggestorven Julia Blijdenstein. Later, tien jaar nadat hij deze tekening maakte, werd hij samen met zijn broer Helmig aangesteld als directeur van de nieuw opgerichte katoenblekerij in Boekelo, en nog weer een jaar later – in 1890 – trad hij in het huwelijk met Jet ter Kuile bij wie hij negen kinderen kreeg. Ten tijde van de tekening was hij echter nog geen 15 jaar oud. Dat feit in aanmerking genomen, is het een bijzonder knap werkstuk.

In *Herinneringen aan en rondom het Van Heekshuis* vermeldt Hennies halfbroer Jan – zelf een uitstekend tekenaar – dat deze oudere broer heel aardig kon tekenen (p. 79). Enkele proeven daarvan zouden nog bewaard zijn gebleven, maar waar? Behalve deze potloodtekening zijn mij geen andere ‘proeven’ van Hennie bekend. Het is mogelijk dat hij, net als zijn drie jongere halfzusjes Tini, Gus en Bertha, tekenlessen heeft gehad; we weten het niet.

Dat Hennie als onderwerp voor zijn tekening een reebok koos, is niet verwonderlijk want hij hield, net als zijn vader, van de jacht en de natuur. In 1898 liet hij in Boekelo het jachthuis Teesink optrekken (vanaf 1923 permanent door hem bewoond). Aan de voorgevel prijken twee grote herentengeween van brons en ook aan de schouw van de open haard hingen talloze geween. De wand van de haard was bekleed met Delftsblauwe tegeltjes, met aan de ene zijde afbeeldingen van de jacht en aan de andere zijde van alles over de visserij; erboven was een landman met zijn ploeg in een landschap afgebeeld. Het plafond van zijn ‘salon’ liet Hennie beschilderen met allerlei wild- en natuurtaferelen.

Het mooie ingelijste verjaardagscadeau is na de dood van G.J. senior, in 1915, waarschijnlijk nog een aantal jaren blijven hangen in het ouderlijk huis te Enschede (‘De Hoge Stoep’). In of na 1921 – het jaar waarin Hennies tweede moeder Christine Meier overleed – moet het zijn terugge-

Jan van Heek met de tekening van zijn grootvader in de hand,
31 oktober 2010

Potloodtekening die Hennie van Heek op 14-jarige leeftijd voor zijn vader maakte, 1879, 38,4 x 26,2 cm

geven aan de maker en terechtgekomen op Teesink. Negen jaar later overleed Hennie zelf, maar zijn vrouw Jet leefde nog tot 1959. Wat is er logischer dan dat het toen als erfstuk werd nagelaten aan haar oudste zoon Henk (van de Keizer), de enige van de negen kinderen die het jachtgeweer hanteerde? Via hem belandde het op de zolder van kleinzoon

Wim van Heek, waar diens schoonzusje Carolien het na zijn dood in 1993 aantrof.

* Met dank aan Jan van Heek, een kleinzoon van Hennie van Heek (en een broer van Wim van Heek), die mij van veel waardevolle informatie voorzag.

De Weele 100 jaar

OSCAR KELDER EN MARLIES ENKLAAR

Het huis de Weele bestaat dit jaar een eeuw. In die honderd jaar heeft het een paar gedaantewisselingen ondergaan en onderdak geboden aan vele tientallen mensen. Drie generaties van Heek met hun gezinnen vormden de hoofdbewoners: Helmig van Heek, Engbert van Heek en Bernard van Heek, allen directeur van de Boekelosche Stoombleekerij.

De Weele in Boekelo werd in de jaren 1911-1912 gebouwd als zomerhuis voor het fabrikantenechtpaar Willem Helmig van Heek en Margaretha Hermina ('Margot') Jannink. Het ontwerp werd geleverd door de architect Samuel de Clercq, die in die tijd meer opdrachten in Twente kreeg (o.a. voor de Hölterhof in Enschede). Zijn opdracht luidde volgens eigen zeggen 'in hoofdzaak twee grote vertrekken en een zeer groote veranda te omringen door enkele bij- en dienstvertrekken; benevens vele slaapkamers op de verdieping'. Op zolder waren de kamers van de dienstmeisjes. Voor de houten zoldering en lambriseringsen werd cipresenhout gebruikt, voor de trappen en vloeren eikenhout. Om het gebouw een landelijk aanzien te geven, was gekozen voor een rieten dak. Het pand was ingericht in een eenvoudige pseudo-Oudhollandse stijl. Voor de tuin trok het echtpaar de tuinarchitect P.H. Watzee aan, die meerdere tuinen van Twentse textielabrikanten op zijn naam heeft staan (o.a. die van Zonnebeek, het Stroot en de Tol).

Helmig van Heek (1865-1929) was de jongste zoon van Gerrit Jan van Heek sr. en diens eerste, vroeg gestorven vrouw Julia Blijdenstein. Samen met zijn broer Hennie (die elders in dit blad ter sprake komt) gaf hij leiding aan de Boekelosche Stoombleekerij.

Zoals gezegd werd de Weele aanvankelijk alleen als zomerverblijf gebruikt, maar in 1925 verhuisde het echtpaar van de Hengelosestraat nr. 98 in Enschede naar Boekelo om er permanent te gaan wonen. In die tijd waren de vijf kinderen al uit huis. Aan de zijkant van het huis, aan de zuidzijde, werd een nieuwe vleugel gebouwd. Op de begane grond kwam de salon, waar de kinderen zelden kwamen, erboven een biljart-/herenkamer. De vleugel was geheel onderkelderd en bood o.a. plaats aan een grote verwarmingsketel. Voor doordeweekse dagen werd de centrale hal van het huis als zitkamer gebruikt. De ronde keuken-uitbouw met balkon aan de achterzijde dateert al van 1916

De Weele niet lang na de bouw, ca. 1913

en werd dus niet lang na de bouw van het huis gerealiseerd.

In 1926 kwam Margot om het leven bij een ernstig auto ongeval in Duitsland. De ware toedracht is niet bekend. Liesbeth (1920), het oudste kleinkind, heeft hele dierbare herinneringen aan deze grootmoeder. Ze mocht knoeien in de keuken en daar lekkere hapjes maken. Na Margots overlijden brak er een trieste periode aan op de Weele. Helmig overleed slechts enkele jaren na zijn vrouw in 1929; daarna stond het huis enige jaren leeg.

In 1932 verhuisde Engbert of 'Ebs' van Heek (1893-1943), de tweede zoon van Helmig en Margot, met zijn echtgenote Maria Anna ('Marietje') Ebeling en hun vier kinderen vanuit de Marthalaan in Enschede naar de Weele. Dat was een moeilijke beslissing omdat ze nog maar net op deze mooie buitenlaan woonden, waar ze het heel gezellig hadden. Er woonden maar liefst vier jonge gezinnen die allemaal familie van elkaar waren en veel bij elkaar over de vloer kwamen. Aan de andere kant was het ook handig om dichterbij 'de bleek' te wonen, de Boekelosche Stoombleekerij waarover Ebs samen met zijn neef Henk van Heek, zoon van Hennie van Heek van het Teesink, het directeurschap voerde. In het jaar daarop – 1933 – werd Fleur, het vijfde kind van Ebs en Marietje, als eerste kind op de Weele geboren.

De vroegste herinnering van haar zes jaar oudere zusje Annet aan de Weele is dat ze naar de verbouwing van het

huis gingen kijken, want voordat men het betrok, werd het aangepast aan de smaak en het comfort van die tijd. Zo werd er een tweede badkamer aangelegd en werd de veranda dichtgemaakt met ramen in ijzeren sponningen, die er in de zomer uitgehaald konden worden. Hier bracht het gezin vele plezierige uren door.

Vader Ebs had zijn opleiding genoten in Manchester en dankte uit die tijd een voorliefde voor Engeland. Sportief als hij was liet hij een cricketveld en een tennisbaan aanleggen vóór het huis. Tevens plantte hij de – voor Engeland zo typerende – meidoornhagen, die er nog steeds staan en een sieraad in het landschap vormen. Ter ere van zijn twaalfen-eenhalfjarig huwelijk schonk hij zijn vrouw een tuin naar ontwerp van Mien Ruys. Verder waren er op de Weele een moestuin met twee kassen, een rozentuin (ontwerp S. de Clercq), een boomgaard en een zwembijver in het bos. Het landgoed besloeg 40 ha.

In 1935 openbaarden zich bij Ebs van Heek de eerste ziekteverschijnselen als gevolg van een hersentumor, die hem uiteindelijk fataal zou worden.

Toen een paar jaar later de oorlog aanbrak, veranderde er veel op de Weele. De Duitse dienstmeisjes gingen terug naar Duitsland en daarvoor in de plaats kwamen twee meisjes uit het dorp. Ook het andere personeel vertrok, op

de chauffeur en de tuinbaas na. De Weele werd in die oorlogsjaren een toevluchtsoord voor veel onderduikers en vrienden die een dak boven hun hoofd zochten. In de schuine gedeelten van het rieten dak, achter de muurkasten, waren schuilplaatsen gemaakt. Het Joodse echtpaar Greebel-Geleerd woonde in de logeerkamer en professor Van Oven en zijn vrouw, verbannen uit Leiden, werden ondergebracht in Ebs' studeerkamer op de eerste verdieping van de aanbouw.

Het lange ziekbed van Ebs was zwaar geweest; hij overleed midden in de oorlog op 50-jarige leeftijd. Marietje moest vele monden zien te voeden. Zij kreeg in die tijd veel steun van haar oudste zoon Pem, die zich o. a. inzette voor het onderhoud van het huis en de omgeving. Bernard, de tweede zoon, zat op school in Engeland en bleef daar tijdens de oorlogsjaren, en ook dochter Liesbeth was al uit huis.

In oktober 1944 werd de Weele gevorderd door de Duitsers; binnen drie dagen moest het leeg opgeleverd worden. Aangezien de vrouw des huizes een alleenstaande weduwe was, mocht zij bij uitzondering in een klein gedeelte blijven wonen, samen met de dochters Annet en Fleur. Als afscheiding van de ingekwartierde Duitsers werd langs de balustrade van de haltrap een gordijn opgehangen; de

Interieur van de centrale hal in Oudhollandse stijl die als zitkamer in gebruik was.

eetkamer aan de noordkant van het huis werd in gebruik genomen als zitkamer. In het bos achter de Weele legden de Duitsers een verharde weg aan voor het stallen van ongeveer vijftig vrachtwagens, waarbij het bos als camouflage diende.

Voor de twee jongsten werd het leven spannend – onderduikers en bezetters in één huis! Bovendien hoefden ze door de oorlogsomstandigheden niet altijd naar school.

Het huis overleefde de oorlog wonderwel – de Duitsers lieten het redelijk netjes achter –, maar het heeft nadien helaas veel te lijden gehad van een divisie Canadezen die de salon als slaapzaal gebruikten. Deze grote lege ruimte werd later niet meer ingericht.

De eerste jaren na de oorlog was er een groot tekort aan woningen, en als gevolg daarvan trokken diverse families bij de Van Heeks in. Ook de oudste zoon Pem en zijn vrouw Mien, die in 1946 getrouwd waren, woonden in die tijd op de Weele. Hun dochter Brigitta werd er in 1948 geboren, wat veel gezelligheid gaf. In 1949 emigreerde het gezin naar Canada.

In 1953 trouwde Bernard met Joke Vente en ook zij gingen wonen op de Weele. Al daarvóór had de familie besloten om de in 1925 aangebouwde vleugel weer af te breken,

Willem Helmig van Heek

zodat de situatie uit de begintijd van het huis min of meer werd teruggebracht. Zusje Fleur staat die afbraak nog levendig voor de geest. Waar zich eerst de verwarmingskelder bevond, werd op de fundamenteën een verdiepte tuin aangelegd. Het hoofdhuis werd in tweeën gedeeld: moeder Marietje vestigde zich in het grootste deel, het jonge stel betrok het kleine huis. De open veranda werd definitief dichtgemaakt en bij de zitkamer getrokken.

In 1961 ‘ruilden’ Bernard en Joke met moeder Marietje van woning, wat, gezien het feit dat ze inmiddels drie kinderen hadden (Karen, Bien en Engbert, en later volgde nog dochter Fleur) geen overbodige luxe was. De voormalige hal, nu zitkamer, werd door hen gemoderniseerd. De tennisbaan en het cricketveld verdwenen, evenals het ‘koperen tuintje’ van Mien Ruys.

Toen moeder Marietje in 1968 overleed, besloten Bernard en Joke om het kleinste deel van het huis te gaan verhuren, en velen hebben er sindsdien onderdak gevonden. De boerderij, de chauffeurs- en de tuinmanswoning werden verkocht.

Dit is in het kort de geschiedenis van de Weele en zijn bewoners in de afgelopen honderd jaar. Nu Bernard er niet

De nieuwe, nog open veranda omstreeks 1916. Rechts Helmig van Heek en zijn vrouw Margot, links en op de achtergrond de tweeling Lily en Jans.

meer is, komen de dochters Karen, Bien en Fleur geregeld thuis om te helpen het bezit te beheren. Het markante huis heeft de stormen doorstaan en vormt nog steeds het middelpunt van familiebijeenkomsten. Op Eerste Paasdag, 24 april jl., is hier het honderdjarige bestaan op ouderwets feestelijke wijze gevierd met ooms, tantes, neven en nichten, kinderen, kleinkinderen en zelfs achterkleinkinderen. Na de lunch aan lange tafels op het grasveld voor het huis werden er wedstrijden en spelletjes gehouden. Aan het eind van deze lange dag was er het traditionele paasvuur, omringd door een eindeloze slinger van honderden waxinelichtjes.

Joke en Bernard hebben de Weele bijna zestig jaar lang met veel zorg en liefde in stand gehouden, waardoor bezoekers en wandelaars er nog steeds van kunnen genieten. Het lukt Joke wonderwel de gastvrije sfeer van het huis te behouden; ook de tuin en omgeving zijn deze zomer weer een lust voor het oog. Chapeau!

* Wij danken Joke, Fleur, Annet, Bien en Florentine voor hun hulp bij het schrijven van dit artikel en het verschaffen van informatie en fotomateriaal omtrent de Weele. Veel gegevens in dit stuk zijn bovendien ontleend aan het net verschenen boekje *Mijn herinneringen aan de Weele. Van de dertiger jaren tot 1946* van Fleur (zie onder boekbesprekingen).

Het echtpaar Van Heek-Ebeling met hun kinderen rond 1938. V.l.n.r.: Fleur, Annet, Bernard, Pem, Liesbeth, Ebs en Marietje

De Weele, tweede helft jaren dertig. Links is nog de later verwijderde aanbouw uit 1925 te zien.

Bernard en Joke van Heek-Vente, 2003

Julia's onvergetelijke maanden in Nepal

JULIA WERNER

Julia Werner, dochter van Jeroen Werner en Boudewien van Heek, werd vorig jaar uitgeloot voor de studie geneeskunde én afgewezen voor het conservatorium. Daarop besloot ze drie maanden vrijwilligerswerk te gaan doen in Nepal, wat financieel mogelijk werd gemaakt door het Van Heek's Fonds. Die reis werd voor haar een bijzondere ervaring.

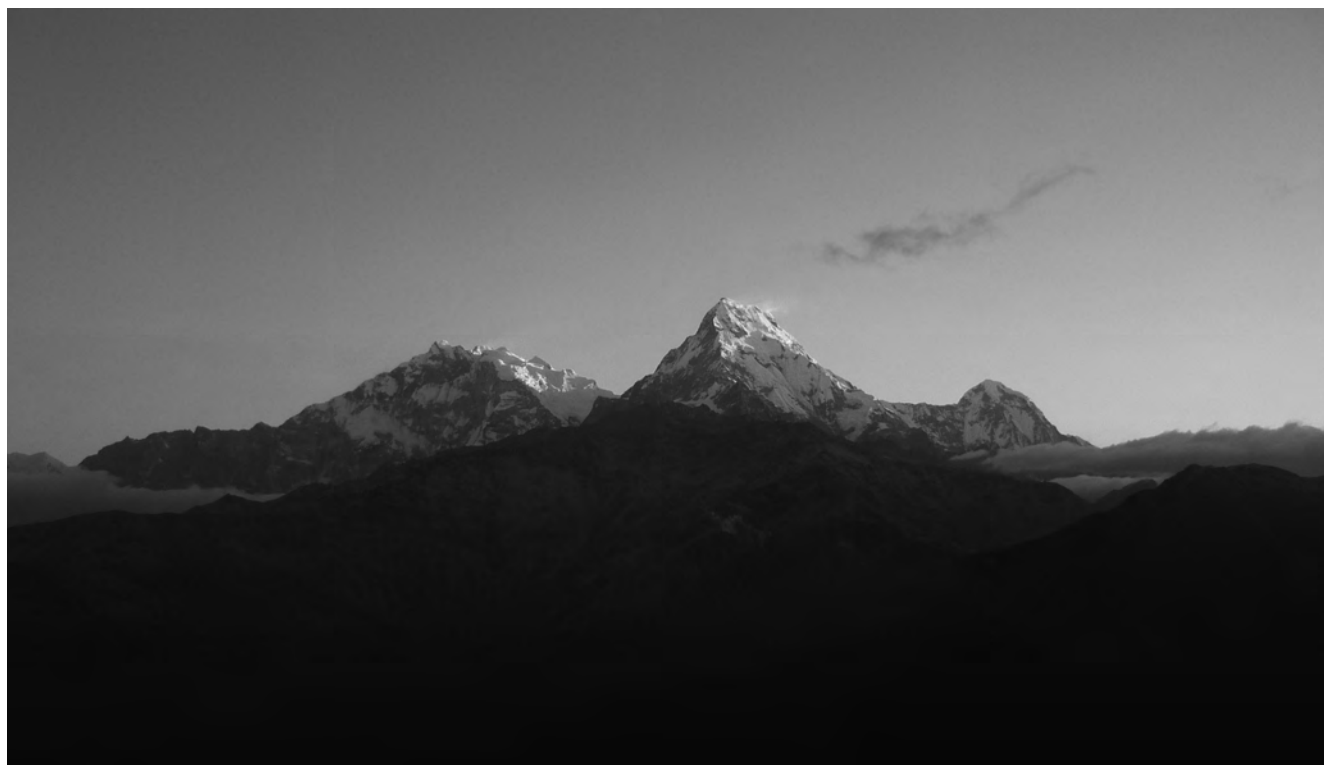
In oktober 2010 vertrok ik naar Patan, een aan Kathmandu vastgegroeide stad. Daar woonde ik, samen met nog vier andere vrijwilligers, bij de hindoeïstische familie Thapa. Neeta, de moeder, is lerares Engels. Zij en de al gepensioneerde vader Nirmal stonden altijd voor ons klaar, en mijn drie Nepalese 'broers' namen ons mee naar optredens van hun bands, keken films met ons en maakten ons wegwijs in Nepal. Ontzettend lief! Het nationale gerecht van Nepal is Dal Bhat, rijst met een groente curry en een soort van linzensoep. Dit aten we dan ook elke avond. Heerlijk!

Allereerst heb ik vijf weken lang als vrijwilliger meegelopen op het Alka Hospital in Patan. Hier heb ik veel geleerd. Ik heb er o.a. een kijkje kunnen nemen op de afdeling Pediatrie, op de Eerste Hulp, de pre- en post-operatieafde-

lingen en ook een aantal operaties van dichtbij mogen meemaken.

Daarnaast heb ik drie weken vrijwilligerswerk gedaan in het Patan Community Based Rehabilitation Center (CBR). Dit centrum biedt dagopvang aan 45 kinderen met verschillende handicaps, wat ouders de kans biedt om overdag te gaan werken. Mede dankzij dit centrum worden handicaps steeds meer geaccepteerd. In Patan CBR bevinden zich een dagopvang voor kinderen met een ernstige handicap, een fysiotherapeutische afdeling, twee klaslokalen waar Engels, rekenen en Nepalees worden gegeven, en een 'Vocational and Candle-lokaal', waar kaarsen, enveloppen en andere dingen worden gemaakt om te verkopen voor CBR.

Ik heb vooral gewerkt op de dagopvang en de afdeling

Zonsopgang gezien vanaf de Poon Hill

Julia en Saju in de fysiotherapiekamer van Patan CBR, Nepal

fysiotherapie. Dat was soms best zwaar omdat de meeste kinderen niet kunnen praten en al helemaal geen Engels, maar met gebaren en een lach kom je ontzettend ver. Ik heb met ze gespeeld, geholpen met eten geven en fysiotherapeutische oefeningen met ze gedaan.

Omdat de financiële sponsoring van de hoofdsponsor 'Save the Children Norway' in 2010 is beëindigd, heb ik voor Patan CBR geld ingezameld om de kinderen met epilepsie van anti-epilepsiemedicijnen te kunnen voorzien. Via het Alka Hospital kon ik de medicijnen daarvoor met korting krijgen. In totaal zijn 2021 euro en twee paar schoenen gedoneerd.

In het weekend maakten we vaak uitstapjes. We hebben dorpjes bekeken, zijn bij weeshuizen langsgedaan en hebben een tweedaagse wandeltocht langs een klooster gemaakt. Met zeven andere vrijwilligers en een gids heb ik bovendien een prachtige vijfdaagse trektocht door de bergen gemaakt, met als hoogtepunt het bekijken van de zonsopgang vanaf de Poon Hill (3210 m). We gingen naar boven toen het nog donker was; met het licht verschenen de bergen. Opeens zagen we de zon boven de bergen oprijzen in een rode gloed – met geen woorden te beschrijven.

Het mooiste aan Nepal vind ik de natuur. Bijna overal zie je witte bergen in de verte, zelfs in het vervuilde en chaotische Kathmandu. De natuur is ontzettend gevarieerd: rijstvelden, heuvels, bergen, rivieren, sneeuw en in het zuiden van Nepal zelfs Indisch laagland en jungle. Toen ik weer terugkwam in het vlakke Nederland vroeg ik me af waarom mensen hier zijn gaan wonen. Nepal is zoveel kleurrijker en mooier en vol van cultuur. Maar in Nederland hebben we weer andere dingen, vrijheid, goed vervoer, minder corruptie, een goed zorgstelsel en regels, waardoor het leven er een stuk makkelijker en zekerder is. Waar we nog een voorbeeld aan kunnen nemen, is dat er zoveel verschillende religies, met als belangrijkste godsdiensten – boeddhisme, hindoeïsme, vele mengvormen hiervan en het christelijke geloof – vredelievend naast elkaar bestaan.

Deze reis was voor mij een ontzettend bijzondere ervaring. Hij heeft me nog meer doen beseffen dat niet iedereen het zo goed heeft als in het Westen.

* Kijk voor meer informatie over het revalidatiecentrum Patan CBR op www.patancbr.org en op de verschillende facebookpagina's van Patan CBR.

De geschiedenis van een familie-enclave in Bergen aan Zee

EILEEN JORDAAN-JANNINK

De bijeenkomst van stakenvertegenwoordigers van de familie van Heek werd dit jaar gehouden in Bergen aan Zee. Waarom daar, zullen sommigen zich afvragen? Bijna een eeuw geleden kocht Bertha Jordaan-van Heek hier een huis om de zomermaanden door te brengen. Na haar overlijden ontstond daaromheen een ware ‘familie-enclave’, die tot op heden voortbestaat.

In 1918, aan het eind van de Eerste Wereldoorlog, kocht tante Bertha Jordaan-van Heek een vakantiehuis op een duintop in Bergen aan Zee, genaamd ‘Duinroosje’. In die tijd was de badplaats Bergen aan Zee net ontwikkeld. Dit is gerealiseerd tussen 1906 en 1913. Het begon met de opdracht van het ambitieuze burgemeestersechtpaar Jacob van Reenen en Maria Völter – de eigenaren van een flink stuk duingebied – aan landschapsarchitect Leonard A. Springer om de 3 km lange Zeeweg te ontwerpen die het plaatsje Bergen verbond met de nieuw aan te leggen badplaats aan de Noordzee. Die weg kwam tot stand in 1906. H. P. Berlage ontworpen een stratenplan en enkele huizen voor het dorp.

Wat tante Bertha precies heeft doen besluiten om juist hier een vakantiehuis te kopen, behalve dan de nabijheid van strand en zee, daar kunnen wij slechts naar gissen. Het naburige kunstenaarsdorp Bergen zal voor de schilderes Bertha zeker een grote aantrekkingsfactor zijn geweest. Niet ondenkbaar is dat zij door de Van Reenens of een bankrelatie van de bank Jordaan getipt is over de nieuwe badplaats.

Duinroosje is waarschijnlijk gebouwd in 1913, en wel naar een ontwerp van de architect J. C. van Epen in opdracht van jonkheer W. F. Barnaart en C. F. Zeiler, de hotelhouder van Hotel Nassau-Bergen (Van Epen leverde ook hiervoor het ontwerp, samen met Berlage, in 1908, dat in 1911 ver-

Duinroosje vlak na de aankoop in 1918. We zien bovenaan de trap tante Bertha (in het wit), overgrootmoeder Van Heek-Meier, tante Gus en hulp Lotje. Wie de drie jongetjes en het meisje – onderaan bij de auto – zijn, is niet bekend.

De zusjes Gus en Bertha, en hun moeder Christine van Heek-Meier in Duinroosje, zomer 1919

bouwd werd van cafe-restaurant Nassau tot hotel). Zeiler en zijn gezin waren de eerste bewoners van Duinroosje; hun dochter Nettie (1917-2011) is er geboren. Ze woonden er 's zomers, maar in de winter, als er geen badgasten waren, zaten ze in het Gooi.

Duinroosje werd een gastvrij vakantieoord voor de omvangrijke familie van tante Bertha. Daarvan getuigen o.a. de fotoalbums met zorgeloze strandkiekjes uit de jaren twintig en dertig, die nog steeds ter plekke aanwezig zijn. Het huis ligt aan de Paulineweg en erbij hoort een perceel met garage. Boven de garage was een slaapruijnte voor de chauffeur van 'tante Bout'. Achter Duinroosje, in een duinpan, werd later het zogenoemde 'theehuisje' (door sommigen ook wel 'kinderhuisje' genoemd) gebouwd, waar de vele neefjes en nichtjes konden spelen onder het toezicht van Lotje.

Lotje van Randwijk was een vaste factor op Duinroosje, aan wie veel van de oudere generatie neven en nichten de beste herinneringen bewaren. Zij woonde in Koedijk, zo'n 10 km landinwaarts, en kwam steeds te voet; later woonde ze in een bejaardenhofje in Alkmaar. Nog tot na de Tweede Wereldoorlog droeg ze zorg voor het huis en de huishouding.

In de Tweede Wereldoorlog werd het huis gevorderd door de Duitse bezetter voor het huisvesten van het personeel van de radarpeilmast, maar daarna kwam het weer in handen van tante Bertha.

Wij, kinderen van Lum en Bam Jannink, logeerden van jongs af aan in Duinroosje; ik heb het dan over eind jaren veertig/jaren vijftig, maar ook nu komen we er jaarlijks. Als kinderen sliepen we meestal met onze hulp boven de garage, terwijl mijn ouders met eventuele gasten in Duinroosje verbleven. Tante Bertha verwende ons altijd met een heerlijke taart of lekkere biefstuk, die Cor Min (1895-1979) uit Bergen bereidde. Cor was de opvolgster van Lotje en een dochter van de stratenmaker T. Min (die nog had meege-

werkt aan de aanleg van de Zeeweg) en M. Wiering. Aan de achterkant van het huis was een aangebouwde kamer waar zowel Lotje en later Cor verbleven en sliepen.

Ik heb tante Bertha als kind veel meegemaakt, ook buiten de vakanties in Bergen aan Zee. Ze had een pied-à-terre bij haar zuster (mijn grootmoeder) Tini Jannink op het Stokhorst in Enschede en kwam er geregeld logeren met haar chauffeur Jozef en haar uit Marseille afkomstige huishoudster Jeanne.

Tante Bertha overleed in 1960. Veelzeggend, zeker voor iemand van haar generatie, is dat zij haar bezittingen in Bergen aan Zee naliet aan zes nichtjes. Het gaat om de zusjes tante Dientje Blijdenstein (1899-1990) en tante Christie van Notten-Blijdenstein (1904-2001), mijn tante Lida van Heek-Jannink (1907-1987), tante Tiets Jordaan-van Heek (1897-1980), tante Riek von Korff-Jungé (1907-2004) en ten slotte tante Livia Käijser-Jordaan (1915-1997).

Tante Lida, Dientje en Christie erfden gedrieën het hoofdhuis plus de garage en het theehuisje, maar al snel besloten ze dit bezit opnieuw te verdelen: tante Lida kreeg toen Duinroosje in handen, tante Christie de garage met daarboven het chauffeurswoninkje en tante Dientje het theehuis. De grond werd verdeeld tussen de Van Nottens en tante Lida, elk 500 m². Het theehuisje was in die tijd nog verhuurd aan een kinderloos echtpaar. Ergens in de jaren zestig besloot tante Dientje het voor een *prix d'amis* te verkopen aan haar neven Jim en Bem van Notten (zonen van tante Christie) en werd het gemeenschappelijk eigendom van hen, maar pas in 1973 was het theehuisje – inmiddels 'Botteltje' genoemd – vrij van huur en konden 'de jongens' erover beschikken. Na het overlijden van hun moeder in 2001 besloten ze de huisjes opnieuw te verdelen: Jim werd toen eigenaar van het theehuisje (Botteltje), Bem van de voormalige garage ('t Stekje). Inmiddels heeft Bem dit laatste huisje geschonken aan zijn twee kinderen Goderd en Boudewien.

Lida Jannink, Ats Jannink, Christie Jannink, Dientje Blijdenstein, Lotje, tante Bertha, Christie Blijdenstein en Bert Jannink voor Duinroosje, ca. 1925

Tante Bertha had ook nog een stuk grond bezeten aan de boulevard, met een badhuisje erop. In 1953, het jaar van de Watersnoodramp, werd dit verzwolgen door de zee. Als compensatie kreeg zij het recht van de gemeente om elders in de badplaats grond aan te kopen en dit te bebouwen, iets waarvan zij geen gebruik heeft gemaakt. Dit recht werd echter vererfd aan haar nichtje Tiets. Deze kocht daarmee in 1966 een kavel achter het kindershuis – heel bewust in een duinpan om geen last te hebben van de harde zeewind –, aan de rand van de nog aan te leggen Transvaalwijk, waarop zij een bungalow liet bouwen. Tot 1979 was dit gebouw in gebruik als zomerhuis. Tiets' dochter Tine en schoonzoon Jaap Nieveen sr. besloten het te verbouwen voor permanente bewoning en trokken er in met hun gezin. Nadat Tine was overleden hebben haar vijf kinderen het huis verkocht (in 2005).

De nichtjes Riek en Livia, ten slotte, erfden van hun tante twee aan elkaar grenzende percelen tegenover Duinroosje, tussen de Paulineweg en de Zeeweg. Later kocht tante Riek het perceel van tante Livia erbij, en nog weer later verkocht tante Rieks zoon Peter von Korff dit stuk land. Op het overgebleven kavel liet Peter in 1988 twee vakantiehuisjes zetten, Almroosje en het kleinere Muisje, waar hij met zijn vrouw Anna graag vertoeft. Zo ontstond er een curieuze familie-enclave in Bergen aan Zee.

Deze enclave werd nog verder uitgebreid in 1982 toen Haze Jannink ook een zomerhuis aan de Paulineweg kocht. Hij en zijn vrouw Nel verbouwden het Strootje in 1997 om er permanent te gaan wonen.

Ook Annelies ter Kuile-Wigleven heeft een vakantiehuis aan de Paulineweg, tegenover het huis van Haze en Nel.

Terug naar het vakantiehuis van tante Bertha. In 1962 is tante Lida eigenaar geworden. Met een moderne aanpak ten aanzien van Duinroosje, hebben tante Lida en oom Nico van Heek-Jannink het bijna twintig jaar in de geest van

Strandfoto met de Stokhorstfamilie. V.l.n.r. mijn vader Lum Jannink, Ats en Christie Jannink, tante Bertha, grootmoeder en grootvader, en Bert Jannink, 1927

tante Bertha voortgezet. Op het balkon en in de voormalige verblijfsruimte van hulp Lotje, en daarna van Cor, bouwden zij een klein eigen appartement waar ze vaak verbleven, terwijl het oorspronkelijke Duinroosje gastvrij beschikbaar werd gesteld voor familie en vrienden. In 1980 besloot tante Lida het huis te schenken aan haar achttien neven en nichten Jannink, en het werd toen ondergebracht in een commanditaire vennootschap. Tot januari 1999 hebben vier bestuursleden onder voorzitterschap van Haze Jannink Duinroosje beheerd, daarna in zomer 2000 werd een nieuw bestuur gevormd met vier vennoten onder voorzitterschap van mijzelf.

In de bijna honderd jaar dat Duinroosje er nu staat, lijkt de tijd er te hebben stilgestaan: er is echter veel gerenoveerd sinds 2000 maar het huis is niet daadwerkelijk veranderd, op de bovengenoemde aanbouw na. Die sfeer proberen we bewust in stand te houden. Zo is veel van het oorspronkelijke meubilair en het servies van tante Bertha nog

Cor Min te midden van mijn broers Dennis (links) en Alexander, met op de achtergrond Bergen aan Zee, ca. 1950

De vijf huisjes Duinroosje, Almroosje, Muisje, Stekje en 't Botteltje' zijn alle te huur.

Duinroosje:

Eileen Jordaan-Jannink, 0548-361859, ebjordaan@ziggo.nl

Almroosje en Muisje:

Kitty von Korff, 00-49-89-97398666, kavko@gmx.net,
www.almroosje.com

Stekje:

Boudewien van Notten, 06-24145884, bwvn@yahoo.com,
www.stekjeaanzee.nl

't Botteltje:

Anna Holman, 072-5818212 / 06-20054863,
aholman@quicknet.nl

aanwezig. Onlangs kwam een nichtje van mij uit Engeland na een lange tijd weer op bezoek en zij was toen vol verbazing dat een koektrommeltje, dat ze uit haar jeugd kende, nog steeds op dezelfde plek stond.

* Met dank aan Derk Loed Jordaan, Haze Jannink, Bem van Notten, Jim van Notten, Jaap Nieveen, Anka Harkema-Jordaan, Olaf Visscher, Oscar Kelder en Marlies Enklaar voor hun waardevolle opmerkingen en aanvullingen.

DE ERFGENAMES:

Dientje Blijdenstein en Christie van Notten-Blijdenstein: dochters van Bertha's oudste zuster Lida Blijdenstein-van Heek

Lida van Heek-Jannink: dochter van Bertha's zuster Tini Jannink-van Heek

Tiets Jordaan-van Heek: dochter van haar oudste broer Ludwig van Heek

Riek von Korff: een dochter van haar zusje Gus Jungé-van Heek

Livia Käijser-Jordaan: een dochter van Bertha's zwager Herman Jordaan en diens vrouw Julia Knoth

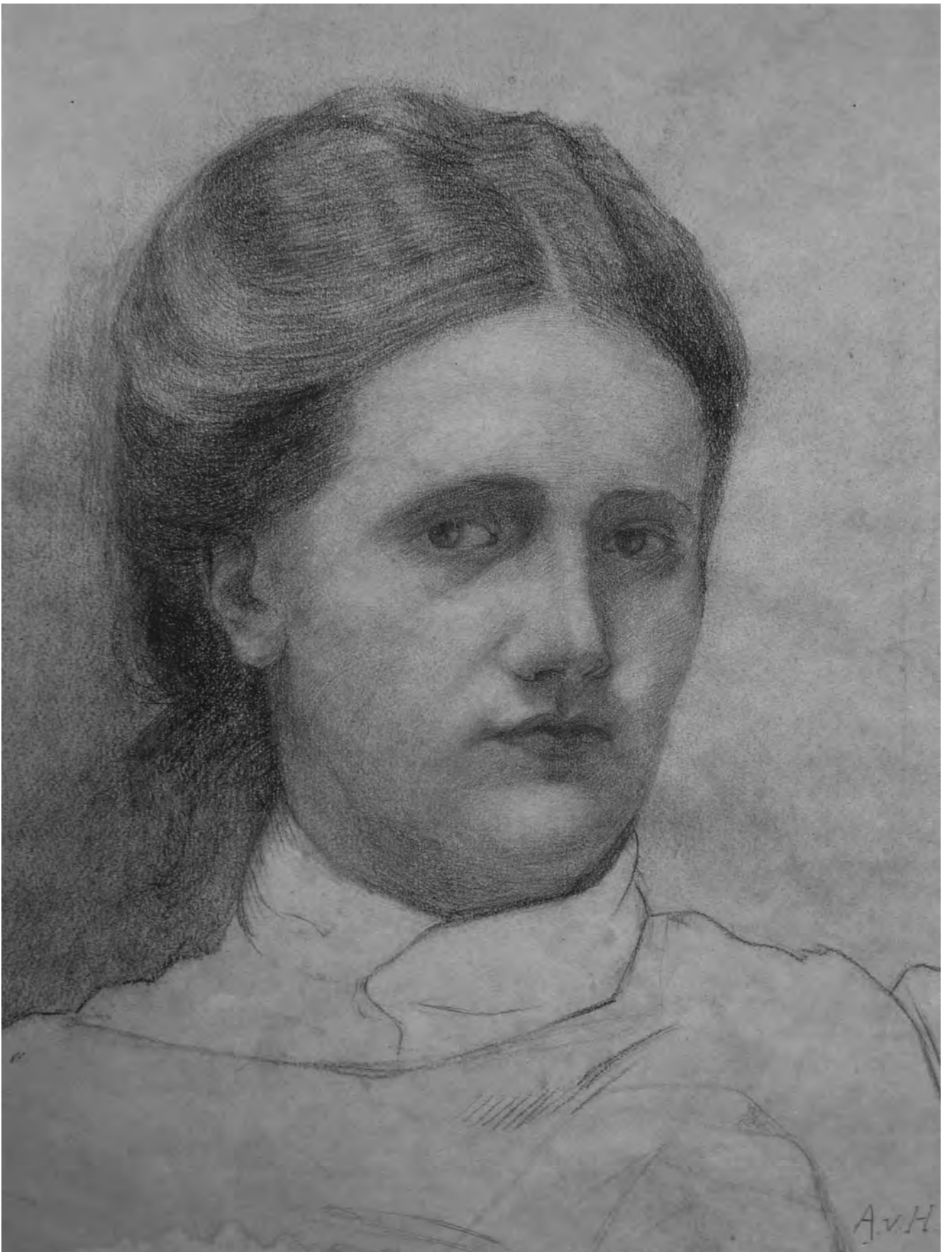

Oom Nico en tante Lida op het terras van Duinroosje, 1965

Ansichtkaart van 'Villa Duinroosje' die Lotje in 1935 stuurde naar het echtpaar Jordaan-van Heek in Parijs

Getekend zelfportret uit ca. 1893-94

Hommage aan Auguste van Heek

‘Een echte kunstenaar’

PETER VON KORFF

Peter von Korff is een kleinzoon van Auguste van Heek. Zo'n drie jaar geleden is hij op zoek gegaan naar schilderijen en tekeningen van haar hand, waarvan hij er inmiddels zo'n 140 heeft weten te traceren. Von Korffs inspanningen moeten resulteren in een oevrecatalogus. Hieronder een relaas van zijn zoektocht.

Wat eerst nog een vaag omljnd plan was tijdens een familiebijeenkomst drie jaar geleden, is nu een grote taak geworden: een publicatie over alle bekende kunstwerken van de hand van mijn grootmoeder Auguste van Heek (1878-1944). Vooral de twee olieschilderijen uit respectievelijk 1901 en 1904 die ik in 2008 cadeau heb gekregen van Bernard Roeffaer en zijn zusters gaf mij een duw in de rug om iets te doen voor de geschiedenis van de familie van Heek en een van haar minder bekende dochters.

Gusje, door intimi ook wel ‘Nus’ genoemd, was een van

de dertien kinderen van ‘grootvader’ Gerrit Jan van Heek en het zesde kind van Christine Meier-van Heek. Ze begon al jong met tekenen. Daarvan getuigt onder andere een aardig schetsboekje dat zij op haar 13de van haar vader kreeg. Voorin het boekje staat met potlood geschreven: ‘Geschenk van Vader uit Homburg. aan Auguste van Heek. 30 July 1891’. Het schetsboek bevat onder andere een paar fraaie, gedetailleerd uitgewerkte gezichten op Ahaus en Heek, en wat lossere potloodtekeningen van boerenerven rondom Enschede. Alle tekeningen zijn zorgvuldig voorzien van een datum, zodat we precies weten dat Gus op 30 december van dat jaar haar laatste tekening in het schetsboek maakte. Daarna tekende ze ongetwijfeld nog een aantal schetsboeken vol, waarvan ik er twee in mijn bezit heb.

Volgens de herinneringen van haar broer Jan was Gus de begaafte van de drie kunstzinnige zusters (naast Gus waren dat Bertha en Tini), bijgenaamd ‘de stuvvers’ – waarschijnlijk omdat ze qua leeftijd tussen de guldens (de oud-

‘In 't hooge Boekeler’, een van de potloodschetsjes uit het schetsboek dat Gus in 1891 van haar vader kreeg.

Potloodschets van vader Gerrit Jan van Heek tijdens het lezen, ca. 1894

ste broers en zusters) en centen (de twee jongsten) inzaten. Tini ging niet door met tekenen en schilderen, maar Gus en Bertha namen hiervoor speciaal les, eerst bij de toen gevierde plaatselijke portretschilder L.J. Bruna, daarna bij Sieger Baukema uit Heesum en ten slotte bij de in Amsterdam wonende schilder A.M. Gorter, die af en toe in Twente kwam. De zusjes werkten intensief samen, in het atelier op de zolder van de Hooge Stoep, buiten in de natuur en later in Parijs. Het was daar waar Gus in 1905 ten huwelijk werd gevraagd door de veel oudere *Oberregierungsrat* Hermann Jungé uit Münster (1858-1915). Dit huwelijk heeft maar kort mogen duren want Hermann sneuvelde tijdens de Eerste Wereldoorlog. Gus was toen 38 en had twee dochtertjes: mijn moeder Riek (geb. 1907) en tante Sigrid of 'Otta' (geb. 1909). Daarna heeft zij een moeilijk, veelal zwervend bestaan geleid, hoewel haar domicilie Baden-Baden was. In de oorlog was het haar verboden om naar haar familie in Nederland te reizen, waar ze erg onder geleden heeft. Zij stierf nog voordat de oorlog ten einde kwam.

Gus van Heek heeft haar hele leven getekend en geschilderd. Het gaat om landschappen, veelal met boerderijen, stadsgezichten, (zelf)portretten en stillevens. Die werken vertellen veel over haar nauwgezette toewijding, de sterke band met haar familie en haar liefde voor het Twentse en Westfaalse platteland. Ook schilderde ze een paar grote doeken naar beroemde schilderijen uit Berlijn en München, o.a. naar Van Dijk, Terborgh en Murillo. Een genre apart vormen de door haar beschilderde tegels, waarvan er een paar bewaard zijn gebleven. Ikzelf ben ik in het bezit van een op 15-jarige leeftijd vervaardigde tegel met een afbeelding van een jonge visservrouw, wachtend aan het strand, die van grote ernst getuigt. Gus bleef schilderen tot het eind. Zelfs nog in het jaar van haar overlijden, 1944, vervaardigde zij twee grote herfststillevens, waarvan er één in

het bezit is van mijn broer Hermann terwijl van de andere alleen een zwart-wit foto bestaat.

De oogst van mijn zoektocht naar werk van mijn grootmoeder heeft tot nu toe 40 olieverfschilderijen, 85 schetsen en tekeningen, 6 aquarellen en 7 beschilderde tegels opgeleverd. Een aantal van die werken bevinden zich bij mijn broer Hermann en mij, de overige werken zijn verspreid geraakt, voor het merendeel bij Van Heek-nazaten in Nederland, voor een klein deel in Duitsland. Het verzamelen was een spannende bezigheid waarvoor ik veel tochten heb ondernomen, bezoeken heb gebracht, nieuwe contacten gelegd met (onbekende) familieleden en het internet heb afgespeurd. Vooral het maken van foto's van de grote doeken bleek een lastige taak te zijn, waarvoor ik de hulp van een professionele fotograaf heb moeten inschakelen.

De fase van het verzamelen loopt nu ten einde en die van het catalogiseren en rangschikken neemt een aanvang.* Daarna komt het schrijven van de teksten en het vormgeven van de layout, alvorens het boek gedrukt kan worden. Het boek zal gelardeerd worden met vele foto's.

Door de vele verhalen over mijn grootmoeder en de bestudering van haar kunst heb ik haar veel beter leren kennen dan uit de herinnering van mijn eerste jaren. Ik zie haar nu als een warme, begaafde, poëtische vrouw die het moeilijk heeft gehad, en die tot haar eind geschilderd heeft – een echte kunstenaar.

* Mocht iemand echter nog een werk van Gus op zolder of aan de wand van een donkere gang tegenkomen, dan hoor ik dat natuurlijk graag. Alles is welkom! Zij signeerde haar schilderijen vaak met rode verf, en wel met *A.v.H.* of *A.G.H.v.H.* (bij vroeg werk), of *A.J.v.H[EEK]*. (bij werk van na 1906). Kenmerkend is ook de eindpunt achter de signatuur of het onstaansjaar.

Peter von Korff aan het werk bij hem thuis in Buch am Ammersee, begin april 2011

June en Benjamin trotseren de Noorse trollen

In de voetsporen van...

EDWINA BRINCKMANN-ROUFFAER

June en Benjamin Brinckmann hebben hun schooltijd afgerond en brengen nu een memorabel jaar door op het Noorse schiereiland Fosen. Hier leren ze o.a. te overleven bij -20 °C, huden te looien en vis te garen op hete stenen onder de grond. Lees en huiver.

Vorig jaar juni, bereikten mijn kinderen June (21) en Benjamin (18) allebei een mijlpaal: June sloot met prachtige resultaten het Grafisch Lyceum in Utrecht af en Benjamin behaalde zijn HAVO-diploma aan de Vrije School in Zeist. Zo hadden beiden de handen vrij om ervaring in het buitenland op te doen. De keuze viel op een jaar Volkshogeschool in Noorwegen.

Met die keus voor Noorwegen zetten zij een traditie voort die door overgrootvader G.J. van Heek sr. omstreeks 1895 in gang werd gezet met het plaatsen van een Noors jachthuisje in het Assinkbos te Haaksbergen (nu in het bezit van Loed van Heek). Onze grootvader G.J. van Heek jr. deed het in 1921-22 nog eens dunnetjes over door de bouw van de 'Koepel' – het grote Noorse jachthuis op het aangrenzende Lankheet; bovendien joeg hij graag in Noorwe-

gen en was hij een liefhebber van de fjordenlandschappen van de Noorse schilder A. Normann, waarvan hij er vier bezat. Zijn dochter Liedje (mijn tante) sprak vloeiend Noors. In 1996-97 bracht neef Job van der Schalk een jaar aan een Volkshogeschool nabij Oslo door (Buskerud te Darbu), evenals – geheel onafhankelijk van – zijn echtgenote Anniek, die vloeiend Noors spreekt. Kortom: de liefde voor Noorwegen zit onze tak van de familie kennelijk in het bloed.

In Scandinavische landen is het voor de jeugd gebruikelijk om na hun schooltijd of dienstplicht een jaar verbredingsonderwijs te volgen aan een Volkshogeschool. In Noorwegen alleen al kun je uit tachtig van zulke scholen kiezen. Bij sommige ligt het accent op cultuur, bij anderen op sport en bij weer anderen op verzorging. June en Benjamin hebben gekozen voor de Fosen Folkehøgskole in Rissa op het schiereiland Fosen, ter hoogte van Trondheim. Deze school geeft onderwijs in traditionele Noorse ambachten en in een ecologische manier van leven.

In augustus 2010 leverden wij de twee af. De auto was tot de nok toe gevuld met zaken die ze nodig zouden hebben in verband met het wisselvallige Noorse klimaat, zoals slaap-

Aan de door June bereide dis in de blokhut, april 2011. V.l.n.r.: Edwina, June, Bernard en Benjamin

Vikingschip in wording in de loods van de Volkshogeschool in Rissa (op het Noorse schiereiland Fosen)

zakken om bij -20°C te kunnen overnachten, laarzen, bergschoenen, skikleding, zwemvesten, thermo-ondergoed, regenkleding en tenten. Daarnaast hadden ze laptops en opnameapparatuur voor films, geluid en foto's meegenomen om de overdonderende schoonheid van het landschap vast te leggen.

June heeft als hoofdvak gekozen 'Naturkokk', ofwel ecologisch koken, en Benjamin 'Friluftsliv': overleven in de natuur.

April jongstleden hebben wij hun, samen met broer Bernard, een bezoek gebracht om te zien hoe hun persoonlijke ontwikkeling vordert en wat de school te bieden heeft. Junes kookkunsten hebben een verbijsterende vlucht genomen. Met haar klas heeft ze bezoeken gebracht aan bakkerijen, kaasmakerijen en ijsmakerijen, en steeds weer is daarna de vertaalslag gemaakt hoe je al die dingen ook thuis, op kleine schaal en met beperkte middelen, kunt maken. Er worden op school veel lezingen gegeven over de kwalijke effecten van kunstmatige toevoegingen aan voedsel en de vergaande bewerkingen ervan. De leerlingen wordt geleerd hoe je voor eerlijk en gezond voedsel kunt zorgen door het zelf te bereiden.

June is overigens wel helemaal vegetariër geworden, want ze heeft zoveel schapen en elanden moeten uitbenen dat ze geen vlees meer kan zien! Maar zinvol is die vaardigheid wel, want ook het verwerken van alle organen tot toch smakvolle 'gehaktballen' is aan bod gekomen; op de school wordt geleerd niets te verspillen. Verder heeft ze geleerd op een traditionele manier vlees en vis te garen op hete stenen onder de grond, wat een andere smaakbeleving

oplevert. Het voedsel voor de leerlingen en staf wordt zoveel mogelijk geteeld en gefokt op de eigen boerderij, die geleid wordt door boer Andreas, daarin bijgestaan door de landbouwgroep. Uitzonderlijk vlees, zoals dat van elanden, wordt niet verkregen via de jacht, zoals men zou kunnen denken, maar is aangereden wild.

Een techniek waar June en Benjamin allebei enthousiast over zijn, is het looien van huiden op de Noormannenmanier, ofwel zonder het gebruik van chemicaliën. Dat levert (h)eerlijke vachten op waarin je een baby kunt koesteren. Ze zijn wel wat ontvankelijker voor mot en slijtage dan modern gelooiden huiden, en daarom moeten ze onder goede huiselijke condities bewaard worden.

Benjamin heeft ons prachtige voorbeelden laten zien van touw gemaakt uit bastvezels van de lindeboom, bekens van berkenbast, schuilhutten gebouwd uit boomstammen en pluggen en ijsholen waarin je kunt overnachten zonder te bevriezen. Hij is inmiddels bedreven in vlees braden aan het spit, vissen en ijsvissen (in een wak), vis kaken en het drogen van vlees en vis om mee te nemen op trektochten. Ook is hem geleerd hoe hij zich kan weren tegen grote kou, wat zijn nut al heeft bewezen toen hij eens was afgedwaald van de groep...

Wat je moet doen als je vissersboot omslaat, behoort ook tot zijn leerstof. De groep moet dan proberen de boot te keren en leeg te hozen – en dat alles binnen een paar minuten, want in het ijswater raak je anders levensgevaarlijk onderkoeld. Op de kade staat gelukkig de hele school klaar om de drenkelingen vliegensvlug uit te kleden en warm te wrijven.

De school beschikt over een eigen vloot van zelfgebouwde boten; het bouwen daarvan is een van de hoofdvakken. We hebben uitgebreid rondgelopen in de loods waar dit gebeurt en onze ogen uitgekeken. Het betreft traditionele Viking-boatbouw. Omdat er in de streek geen ander hout voorhanden is dan fijnspar, zijn de boten van die houtsoort gemaakt. Ze zijn daardoor licht van gewicht en met mankracht op te tillen – veel lichter dus dan onze zware eikenhouten boten. Voor speciale onderdelen, zoals de kiel, wordt hout gebruikt dat al min of meer in de juiste vorm gegroeid is, en dat geldt ook voor de dollen voor roeispanen en de spanten, die uit één stuk hout worden gezaagd. Sterker kan eigenlijk niet.

Het hout wordt verduurzaamd door het in te smeren met houtteer. Houtteer wordt in de winter gewonnen uit de stronken van gekapte bomen. In de winter zijn de sappen van de boom samengetrokken in de stronk. De stronk wordt langzaam verbrand in met pluggen afgedekte kuilen, en door de hoge temperatuur stromen de boomsappen eruit als teer. Het is een bewerkelijk procedé, maar volgens Benjamin werd in Noorwegen vroeger alles op die manier verduurzaamd en waterdicht gemaakt: schoenen, ski's, boten, touwen, visnetten en manden.

De zeilgroep van de school krijgt onderwezen hoe je moet varen met deze Vikingschepen. Er worden meerdaagse zeiltochten op volle zee mee gemaakt, wat niet geheel zonder gevaar is. De boten zijn voorzien van een kleine ka-

juut waarin kan worden geslapen, maar een wc, douche en keuken ontbreken. We hebben de zeilgroep even ontmoet, en uit hun helblauwe ogen, bruine gezichten en ongekamde haren zinderde een vitaliteit zoals ik die nog nooit bij mensen heb gezien.

June en Benjamin beleven een buitengewoon en memorabel jaar, soms niet zonder gevaar door hun ontmoetingen met Noorse trollen. Daarmee duid ik niet op de gekke figuurtjes die je toegrijzen vanuit de souvenirshops, maar op het wezen van de Noorse natuur en het klimaat. Net als de trollen in de volksverhalen, verandert de natuur steeds van gedaante: soms is deze verleidelijk mooi en in volmaakte rust, dan ineens weer geprikkeld, woest opspringend en onvoorspelbaar gevaarlijk. Denk aan brekende gletsjers, plotselinge mist en opstekende wind. De Noorse illustrator Theodor Kittelsen (1857-1914) heeft dit schitterend verbeeld; zijn werk is o.a. te zien in het Nationalmuseum te Oslo. Als buitenlander verbaas je je erover dat het overgrote deel van de Noren niet in de mooie natuur woont, maar in de grote steden: Oslo, Bergen en Trondheim. Maar inmiddels begrijpen we dat beter: in de stad voelt men zich veilig en behoort de omgeving toe aan de mensen, maar zodra je daarbuiten komt ben je overgeleverd aan oerkrachten.

June en Benjamin komen in juni 2011 weer terug naar Nederland.

Kijk voor meer verhalen en prachtige foto's op de weblog van June en Benjamin Brinckmann:
<http://www.63graden-noord.nl>

Margaretha Hermine Louise Fick-van Heek

ENSCHEDÉ 22 OKTOBER 1920 – WASSENAAR 21 JULI 2010

Toen mij gevraagd werd iets over mijn moeder te schrijven, ben ik daar meteen voor gaan zitten, omdat ik veel bewondering voor haar koester. Ik heb dit dus met veel plezier gedaan.

‘Goteke’, ‘Otie’ of ‘Margot’, zoals een aantal van haar bijnamen waren, werd op 20 oktober 1920 in Enschede geboren als oudste kind van Gerrit Jan (‘Jan’) van Heek (1891-1971) en Henriëtte (‘Jetty’) J.G. Hoogklimmer. In 1923 werd het geboortehuis aan de Haaksbergerstraat verlaten en het oude, eerwaardige Schuttersveld aan de Hengelosestraat betrokken, waar na korte tijd haar broertje Gerrit geboren werd. Het waren voor beiden, Oot en Ger, heerlijke jaren. In 1928 verhuisde het gezin opnieuw, nu naar Hengeloschestraat nr. 98 aan de overkant – het vertrouwde grootouderlijk huis en direct gelegen aan de achterkant van de bandfabriek Scholten & van Heek.

Na de ESV en hbs-A ging Otie economie studeren in Amsterdam, maar dat was slechts van korte duur: door het uitbreken van de oorlog en het sluiten van de universiteit was zij al spoedig gedwongen terug te keren naar Twente. Voor haar bleven de Amsterdamse jaren met de AVSV een heerlijke herinnering.

Terug in Enschede ontmoette zij daar al gauw haar toekomstige echtgenoot Pieter Timmermans (1903-1976), aldaar directeur van de toenmalige Incassobank. In 1942 vond hun huwelijk plaats in Enschede, waar ze tot 1947 zouden blijven wonen en waar ook hun twee dochters Henriëtte en Marguerite geboren werden. Bij de aanstelling van haar echtgenoot Piet bij de toenmalige Amsterdamsche Incassobank in Den Haag verhuisde het gezin naar Wassenaar, waar in 1950 hun enige zoon Pieter geboren werd.

In Wassenaar bouwden Pieter sr. en Otie al snel een brede vriendenkring op en beleefden ze vrolijke, onbezorgde jaren. In die tijd kwam ook de briefwisseling tussen haar en haar vader op gang, die 25 jaar zou voortduren. Iedere donderdag lag er een brief van vader Van Heek in de brieven-

bus, waarop weer een brief terugging naar Enschede met alle verhalen van de week, en op het telefoontje uit Enschede op zondagochtend zat de hele familie te wachten. Deze lange correspondentie tussen vader en dochter is geheel bewaard gebleven en vormt voor mij, als dochter en kleindochter, een geweldige leidraad en een rijke bron van herinneringen. Uit deze bijzondere briefwisseling kan men bovendien opmaken dat er een heel speciale en hechte band tussen vader en dochter bestond. Iets wat ze gemeenschappelijk hadden was dat Otie, net als haar vader in Enschede, zich enorm inzette voor het plaatselijke Rode Kruis.

Tijdens de schoolvakanties gingen we altijd met ons hele gezin naar opa en oma Van Heek in Enschede, die intussen van de Hengelosestraat verhuisd waren naar de Wilhelminaflat. Er werd ook geen familiedag op de Weele overgeslagen, waar wij onze ooms en tantes, neven en nichten, achterneven en -nichten steeds weer met veel plezier terugzagen. De zomervakanties werden standaard op het Mol-

enveld in Boekelo doorgebracht. Ook de Paasvakantie had voor ons een speciale attractie: de kermis in het Volkspark aan de overkant van de Wilhelminaflat. Omdat grootvader Van Heek in de parkcommissie zat, mochten wij daar gratis rondjes maken.

In 1972 verhuisde mijn ouders naar de toen nieuw gebouwde Stoephoutflat in Wassenaar. De kinderen waren inmiddels uit huis en voor mijn vader werd het traplopen steeds moeilijker omdat hij aan longemfyseem leed. Zij hebben daar samen nog vier jaar lang van kunnen genieten, en ik ben mijn moeder zeer dankbaar voor de enorme goede zorgen die zij voor mijn vader in die tijd heeft gehad. Ze hoort in een gouden lijstje, zoals mijn vader schreef in zijn laatste brief aan mij.

Na zijn overlijden in 1976 kocht Otie al snel een vakantiehuisje bij ons in Marseillen (Fr) om vaker bij ons gezin te kunnen zijn en de Franse kleinkinderen te zien opgroeien. Ze vond het heerlijk om in haar volgeladen autootje te stappen en naar het zuiden te rijden. Ze verbleef er ieder jaar en-

Familieberichten

kele maanden, waar zijzelf, maar ook wij, zeer van genoten.

Enkele jaren later reed Otie niet meer alleen, maar met haar jeugdvriend Jan Fick (1915-2005) naar Marseillan. Jan was een vroegere aanbieder uit haar Amsterdamse studententijd. Tot een huwelijk mocht het niet komen omdat hij katholiek was. Hij werd door grootvader met een keurig briefje afgewezen, zo ging dat in die tijd. Dat zij elkaar ruim 35 jaar later weer tegengekomen zijn, is voor mij geen toeval. De geloofsverschillen waren geen belemmering meer, en we zijn dankbaar dat ze nog meer dan 25 jaar samen van het leven hebben mogen genieten.

Enkele jaren na hun ontmoeting werd Jan een officiële partner. Ze maakten vele reizen naar alle werelddelen. Ook zijn wij blij dat Jan aan haar zijde stond in de moeilijke jaren van de ziekte van mijn zusje Henriëtte die in 1985 overleed. Iedere woensdag reed mijn moeder naar Rotterdam om bij Henriëtte te kunnen zijn en – later – het gezin met de drie kinderen te ondersteunen. Zij heeft deze taak om voor de kinderen van Henriëtte en Solko te zorgen en deze te helpen opvoeden zeer bewust op zich genomen. Er is daardoor ook een grote band met haar Rotterdamse kleinkinderen tot stand gekomen.

Dat Otie enkele jaren later nogmaals het verdriet van het verlies van een kind, haar enige zoon en mijn broertje Pieter, moest dragen, was bijna meer dan een mens kan dragen. Hij was degene die bijna dagelijks contact met haar had en altijd heel veel voor haar deed. Jan was opnieuw een grote steun voor haar in die dagen. Helaas is hij twee jaar later op bijna 90-jarige leeftijd overleden.

Vanaf die tijd werd het voor haar wel heel moeilijk om verder te gaan. Na een depressieve periode was het niet verwonderlijk dat de ziekte van Alzheimer werd geconstateerd. Ze heeft gelukkig nog bijna tot het laatst van haar heerlijke flat op de Stoephout kunnen genieten, omringd door verzorgsters. Die waren dol op haar, en herhaaldelijk werd mij dan ook gezegd: wat heb jij toch een lieve moeder, maar wat heeft ze veel meegemaakt.

Het is niet makkelijk – en ik zou zeggen bijna onmenselijk – twee echtgenoten te moeten overleven en twee van je drie kinderen te verliezen. Zo blijft ze ook in mijn gedachten: als een hele lieve, zorgzame en ook moedige moeder, met een bewogen leven vol hoogte- en dieptepunten.

Marguerite Bouvier-Timmermans
Marseillan, mei 2011

Getrouwd

Johanna Juliana ('Johanneke') Deutz Ebeling, geboren Tokoroa, 6 maart 1980 (dochter van Pieter Deutz Ebeling en Johanna Roolfs), met Dion Bishel, 26 februari 2011, Nieuw Zeeland

Johanna Catharina Michiela ('Teau') Heusdens, geboren Zwolle, 6 februari 1980 (dochter van Jasper Heusdens en Mechteld Aleida van Heek), met Adriaan Jan ('Arjan') Spelt, 't Harde, 24 juni 2011

Overleden

Margaretha Hermine Louise ('Otie') Fick-van Heek (dochter van Gerrit Jan van Heek en Henriëtte Jeanne Gijsbertha Hoogklimmer), geboren Enschede, 22 oktober 1920, overleden Wassenaar, 21 juli 2010

Nieuwe leden 2010-2011

Schuttersveld

M. (Menise) Sabaroedin-van Heek
Gronausestraat 514
7533 BM Enschede
tel. 053-4614569
msabaroedin@hotmail.com

Teesink

G.W.H. (Govert) van Beuningen
Gooyerdijk 47
3947 NB Langbroek
tel. 7879645718
govertvanbeuningen@gmail.com

M.M.I. (Maud) van Beuningen
Gooyerdijk 47
3947 NB Langbroek
tel. 06-50243075
maud_vanbeuningen@hotmail.com

V.M.A. (Victorine) van Beuningen
Gooyerdijk 47
3947 NB Langbroek
tel. 06-52427003
victorine_vanbeuningen@hotmail.com

Christopher en Frederike
Dudley-van Mourik
25-27 John Street
Ravenshoe OLD 4888
Australië
fvm59@hotmail.com

O. (Olivia) Hamilton-Hurst
Little Parmoor Friedt
Henley on Thames
Buckinghamshire RG9 6NL
Groot-Brittannië
tel. 00-44-613592220
littleparmoor@googlemail.com

H.J.E. (Hendrik Jan) van der Hoeven
18 Waldens Park Road
GU21 4RW Horsell Surrey
Groot-Brittannië
tel. 00-44-652641944
hendrik.vanderhoeven@uk.bp.com

J.H. (Jan Hein) van der Hoeven
Regenboogstraat 3
1411 RP Naarden Vesting
tel. 7879473190
jhdhoeven@hotmail.com

J. (Jeroen) van der Hoeven
Langbroekerdijk 125A
3947 BG Langbroek
tel. 06-14795622
jvdhoeven@hotmail.com

M. (Maarten) van der Hoeven
Route de l'Eglise 7B
1291 Commugny
Zwitserland
tel. 00-41-786434513 / 06-52435816
mvanderhoeven@ymail.com /
hoef98@gmail.com

H.E. (Hester) Hudig
Slotstraat 16B
3062 PP Rotterdam
tel. 06-24903868
hehudig@gmail.com

I.M. (Iacob) Hudig
Enschedesestraat 190
7481 CT Haaksbergen
tel. 053-5728776 / 06-27389992
hudig@xs4all.nl

J.I.V. (Juke) Hudig
Achterstraat 7
41182 CD Neerijnen
tel. 0418-652098 / 06-18465217

M.C. (Merijn) Hudig
Juliana van Stolberglaan 23
3051 CB Rotterdam
tel. 06-166066634
merijn@hudig.net

R. (Robert) Hurst
Old Thach Morton Lane
Weston Longville Norfolk NR9 5JP
Groot-Brittannië
tel. 00-44-7919236543
hurst_robert@hotmail.com

John en Nanneke Kingston-de Ru
'Daneswood' 3, Cliff Drive Limpley
Stoke
Bath BA2 7FY
tel. 0044 1225 722543
kingstonderu@mac.com

W.S. (Wendela) Lundgren-Vaandrager
Postbox 737
Camp Sherman Oregon 97730, U.S.A.
wendela@metolius.com

E. (Elize) Reeringh-Vaandrager
Gooyerdijk 43B
4947 BE Langbroek
tel. 06-14716624
elizevaandrager@hotmail.com

Floris en Astrid De Ru-Snel
Hietveldweg 19A
7361 AB Beekbergen
tel. 06-23447539
deru@upcmail.nl

B. (Bastiaan) Vaandrager
162 Pavilion Road
Londen SW1X 0AW
Groot-Brittannië
tel. 00-44-15414801708
bastiaan@vaandrager.com

Boekbesprekingen

E. H. (Eduard) Vaandrager
Wilhelminastraat 177 HS
1054 WE Amsterdam
tel. 7818458355
eduardvaandrager@hotmail.com

A. (Annette) Wearmouth-Hurst
Green Farm Peaseland Green Elsing
Dereham Norfolk NR203DZ
Groot-Brittannië
tel. 00-44-7592597051
s.wearmouth@brown-co.com

De Weele

M. (Mara) ter Kuile
Weleweg 416
7548 PK Enschede
tel. 053-4281410 / 06-16464218
maratbtk@hotmail.com

Stokhorst

J.B. (Hans) Jannink
Spielehorst 28
7531 ES Enschede
tel. 053-4317259 / 06-22972535
jbjannink@home.nl

Bastiaan Willink, *De Textielbaronnen. Twents-Gelders familisme en de eerste grootindustrie van Nederland 1800-1980*, Zutphen (Walburg Pers), 2010

De wat populaire titel maskeert dat wij met een evenwichtige studie over de Twentse en Achterhoekse textielfamilies te maken hebben.

Het boek bestaat uit twee delen: het eerste deel omvat een algemene beschrijving van de textielindustrie in Almelo, Hengelo en Enschede; ook komen wij daarin een opmerkelijke analyse tegen van de algemene stelling dat het familisme de voornaamste reden zou zijn geweest van de ondergang van de textielindustrie. Overtuigend weet Willink het tegendeel aan te tonen door de vergelijking met bijvoorbeeld de Duitse auto-industrie, die na honderd jaar nog steeds in handen is van de oprichtende families. Het is overigens duidelijk dat Willink meer bedrijfseconomisch inzicht heeft dan zijn collega-schrijver W.H. Nijhof, die de biografie van Jan van Heek in 2009 schreef (zie ook diens *Heeren en Helden van Haaksbergen*, hieronder).

Het tweede deel bestaat uit een korte beschrijving van alle 47 fabrikantenfamilies die de textielindustrie in Twente en de Achterhoek tot ontwikkeling hebben gebracht. Terecht wordt vermeld dat de schrijver voor dit deel veel gebruik heeft gemaakt van het Twentse standaardwerk *Stad en land van Twente* van L.A. Stroink (1962).

Waardevol voor komende studies is de grondige bronvermelding. – *Alf van Heek*

Wim Nijhof, *Heeren en Helden van Haaksbergen. Geschiedenis van een textieldorp in Twente*, uitgave Historische Kring Haaksbergen, 2010

De historicus/publicist Wim Nijhof, bij de meesten vooral bekend om zijn biografie van Jan van Heek (*Kunst, Katoen en Kastelen*), beschreef in *Heeren en Helden van Haaksbergen* de historie van het Haaksbergse textielverleden in samenhang met de Twentse textielperikelen en de sociaaleconomische ontwikkelingen in Nederland. Aan de orde komen o.a. de invloed van de RK-kerk in Haaksbergen, de rode kapelaan Alfons Ariëns, de april-mei staking van 1943, de moeilijke tijden waarin de Enschedese Van Heeks de fabrikant Jordaan te hulp schoten, en de vermeende nationaalsocialistische sympathieën van sommige fabrikanten.

Ronald Wilfred Jansen, *Stille Getuigen. Het erfgoed van de textielfamilie Blijdenstein in Twente* (RWJ Publishing), 2010

Van het Amelink bij Lonneker tot De Hakenberg in het glooiende landschap bij Beuningen: op talloze plekken in Twente lieten de Blijdensteins hun sporen na in de vorm van buitenplaatsen en landschapsparken. Soms ook kochten of bouwden zij (model)boerderijen.

Ronald Wilfred Jansen heeft deze (voormalige) eigendommen van de Blijdensteins in actuele beelden vastgelegd. Het boek is tevens rijkelijk geïllustreerd met historische foto's uit privébezit en biedt veel nieuwe informatie. Ook wordt in *Stille Getuigen* aandacht besteed aan de eigendommen van de Blijdensteins die verloren zijn gegaan. Een prachtig kijk- en leesboek, te bestellen bij de auteur.

Annelies van der Zouwen, *Menko, de geschiedenis van een Twentse textielfamilie, Zutphen* (Walburg Pers), 2010

Onder de Twentse textielbedrijven die in de negentiende eeuw de Nederlandse industrialisatie hielpen opstuwen, bevond zich een aantal vooraanstaande joodse firma's, waaronder N.J. Menko. De grondlegger, Nathan Menko, trok eerst rond om huiswevers voor hem te laten werken en vormde dit typische fabrikeursbedrijf vervolgens om tot een stoomfabriek waaraan hij tot zijn 80ste leiding gaf. De tweede generatie moest het bedrijf door de crisisjaren loodsden en daarna het vege lijf voor de Duitsers zien te redden. Na de oorlog moest de derde generatie de zaak weer opbouwen. Dit lukte mede door een tijdig verzetten van de bakens uitstekend, maar tegen de opkomende concurrentie uit Azië was Menko, net zo min als de rest van de Twentse textiel, uiteindelijk toch niet opgewassen.

Ook het familieleven van de Menko's, onder meer de vele reizen alsook de grote invloed die zij in het maatschappelijk leven hadden, komen in dit bijzonder vormgegeven boek uitgebreid aan de orde. Met eindnoten, een bronnenoverzicht en register.

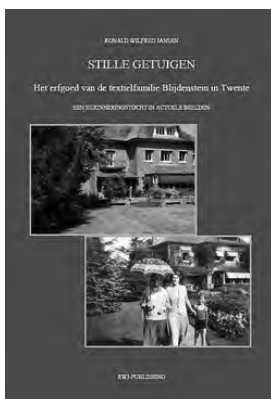
Lizzy Wiggers-van Schoot, *Hermann Elisabeth Molkenboer-Trip. Freule, fabrikante en feministe*, uitgave van historisch museum Palthe-Huis te Oldenzaal, Amstelveen (Totemboek), 2010

Er zijn nog tal van nauwelijks ontgonnen gebieden in de Twentse geschiedschrijving. Dat geldt bijvoorbeeld voor de vrouwengeschiedenis. Lizzy Wiggers-van Schoot helpt die leemte te vullen met haar boeiende *Freule, fabrikante en feministe* dat voor een deel over het leven gaat van de enige vrouwelijke Twentse textielfabrikante: Hermann Elisabeth Molkenboer-Trip (1851-1911). Hoewel vrouwen volgens de fabrikanten van die tijd niet geschikt waren om een fabriek te leiden, heeft Hermann Elisabeth het tegendeel bewezen. In 1892 nam ze op 41-jarige leeftijd het directeurschap van stoomweverij Molkenboer in Oldenzaal op zich nadat haar echtgenoot was overleden. Lizzy Wiggers gaat daarnaast in op de positie van vrouwen in de tweede helft van de negentiende eeuw.

Fleur ter Kuile-van Heek, *Mijn herinneringen aan de Weele. Van de dertiger jaren tot 1946*, Boekelo 2011 (uitgave in eigen beheer, niet in de handel)

De Weele bestaat 100 jaar. Speciaal voor die gelegenheid schreef Fleur ter Kuile een heel persoonlijk boekje over haar jeugdijaren op de Weele, om de klein- en achterkleinkinderen van haar ouders inzicht te geven in wat er in die jaren in en met het huis gebeurde. Het huis staat er nog steeds, als altijd, goed onderhouden en gastvrij bij.

Fleur werd er in 1933 geboren als jongste van de vijf kinderen van Ebs van Heek en Marietje Ebeling (en als eerste baby!). Ze heeft er vele zonnige momenten beleefd, maar bewaart er ook minder vrolijke herinneringen aan, zoals de ziekte en het overlijden van haar vader in 1943 en de ontwrichtende oorlogsjaren, toen velen een schuilplaats op de Weele zochten. In 1946 vertrok ze, bijna 13 jaar oud, naar een internaat in de Bilt. – *Marlies Enklaar*

Jaap Scholten, *Kameraad baron. Een reis door de verdwijnende wereld van de Transsylvaanse aristocratie*, Amsterdam (Uitgeverij Contact), 2010

Niet lang nadat Nicolai Ceaușescu op 25 december 1989 was geëxecuteerd, reed Jaap Scholten met zijn Hongaarse geliefde (nu echtgenote) – een nazaat van een familie die tijdens het communisme tot de vervolgdgen behoorden – in een oude cabriolet over de Karpaten naar Boekarest om een oudoom te bezoeken die aldaar ambassadeur was. De voorwereldse schoonheid van Transsylvanië betoverde hem en hij keerde er steeds weer naar terug.

Inmiddels woont Jaap zeven jaar in Boedapest. Toen hij enkele jaren geleden onderzoek deed naar de Transsylvaanse wouden, stuitte hij op het onwaarschijnlijke verhaal van de bijna uitgeroeide aristocratie en besepte dat hun geschiedenis niet los te zien is van de huidige stand van zaken in Oost-Europa.

Matthijs Wanrooij & Henk Kamp, *Een korte tijd van glorie. Geschiedenis van het Huis te Breckelenkamp en zijn bewoners*, uitgave Stichting het Huis te Breckelenkamp / Vereniging Oudheidkamer Twente, 2010

Eind jaren dertig slaagde A.H. van Heek erin de toen zwaar vervallen havezate Huis te Breckelenkamp in Lattrop aan te kopen. Hij liet het gebouw restaureren in de oorlogsjaren en stelde het in 1946 ter beschikking van de Jeugdherbergcentrale. De jeugdherberg die erin gevestigd was, sloot haar deuren in 1990, waarna de familie Wanrooij er de nieuwe eigenaar van werd.

In *Een korte tijd van glorie* beschrijft Matthijs Wanrooij voor het eerst de roerige geschiedenis van het huis. Het staat in het uiterste noordoostelijke puntje van Twente, slechts enkele honderden meters van de Duitse grens, wat het lot van de opeenvolgende bewoners sterk zou bepalen. In het boek wordt uitvoerig ingegaan op de oorlogen en andere historische gebeurtenissen die zij meemaakten.

Jan Haverkate & Aafke Brunt, *Tussen twee tijden. Twickel in de negentiende eeuw. Het levensverhaal van Carel baron van Heeckeren 1809-1875*, Zwolle (Waanders), 2010

Jan Haverkate en Aafke Brunt vertellen in *Tussen twee tijden* het levensverhaal van de voorlaatste baron van Twickel, Carel van Heeckeren. Een lange reeks van onderwerpen komt in dit boek aan de orde: Van Heeckerens jeugdijaren, twee huwelijken, leven als grootgrondbezitter, openbare functies, talloze reizen, kunstverzameling en nog veel meer. Het levert een rijkgeschakeerd beeld op van de adellijke zeden en gewoonten in de negentiende eeuw, en dan vooral van de adel in Twente. Het boek is geschreven in opdracht van Stichting Twickel naar aanleiding van de herdenking van de 200ste geboortedag van de baron.

M.J. van der Molen e.a., "Een heerlijk geïllumineerd gebouw". Enschede 1810-2010 / 200 jaar Grote Sociëteit / 125 jaar Tubantia, uitgave Vereniging De Grote Sociëteit 1810, Enschede 2010

Een heel team van enthousiaste lieden heeft zich ingezet om het 200-jarig jubileum van de Enschedese 'Vereniging De Grote Sociëteit 1810' luister bij te zetten met een mooie publicatie. Dat heeft geresulteerd in een aantrekkelijk boek, boordevol afbeeldingen en levendige interviews, waarin de historie van deze oude herensociëteit én van Toneelvereniging Tubantia (1885) met vele nieuwe feiten wordt belicht. – Marlies Enklaar

Aan de familie Van Heek gerelateerde besturen

VERENIGING FAMILIE VAN HEEK

Voorzitter: Anneke Gierman-van Heek
Penningmeester: Pieter Meerburg
Secretaris: Oscar Kelder
Bestuursleden: Jan Bernard van Heek
Marlies Enklaar
Rudolf van Heek
Postadres: Vereniging Familie van Heek, Huis
Zonnebeek, 7546 RH Enschede,
Zonnebeekweg 114, tel. 053-428 27 51

STICHTING EDWINA VAN HEEK

Voorzitter: Ing. R. A. N. (Rudolf) van Heek,
Vicevoorzitter: Mr. H. A. A. (Henk) Kienhuis
Secretaris: Jhr. drs. H. W. A. (Hugo) Repelaer van Driel
Penningmeester: Drs. P. W. J. (Peter) Dekker,
**Beheer buiten-
plaatsen en collecties:** Mevr. J. C. E. (Anneke) Gierman-van Heek
Postadres: Huis Zonnebeek, Zonnebeekweg 114,
7546 RH Enschede, tel. secretariaat
053-4282751,
info@stichtingedwinavanheek.nl,
www.stichtingedwinavanheek.nl

STICHTING HUIS BERGH

Voorzitter: Jan Cees van Hasselt, voorzitter
Penningmeester: Anjo Joldersma
Bestuursleden: Angelica Hooft Graafland-van Heek
David Overbosch
Rudolf van Heek
Postadres: Hof van Bergh, Postbus 155, 7040 AD
's Heerenberg, tel. secretariaat
0414-663830, info@huisbergh.nl,
www.huisbergh.nl

VAN HEEK'S FONDS

Voorzitter: Mevr. J. C. E. (Anneke) Gierman-van Heek
Secretaris: Mr. W. H. (Pem) van Heek
Penningmeester: P. S. F. (Pieter) Meerburg
Bestuursleden: Mevr. A. J. (Lida) Stork-Cromhoff
B. H. (Bernard) Rouffaer
Postadres: Spoolderbergweg 16, 8019 BD Zwolle

STICHTING TOT BEHOUD VAN DEN DOORNENBURG

Voorzitter: *vacature*
Vicevoorzitter: Drs. P. M. Cuypers
Secretaris: R. E. G. Lichtenberg
Penningmeester: C. T. A. Koenders
Bestuursleden: J. F. Ott
Prof. dr. J. C. Bierens de Haan
Prof. dr. A. M. Koldewij
Drs. M. J. van Heek
R. P. A. Migo
H. H. de Vries
Mevr. drs. J. M. S. Perryck
Mevr. Mr. E. F. F. van Heek
Postadres: Kerkstraat 27, 6686 BS Doornenburg,
tel. 06-22850331,
info@kasteeldoornenburg.nl,
www.kasteeldoornenburg.nl

BERTHA JORDAAN-VAN HEEK STIFTUNG

Voorzitter: Jan Bernard van Heek
Penningmeester: Paul Lohaus
Secretaris: Heinz H. Baumeister
Bestuursleden: Mr. W. H. (Pem) van Heek
Dr. Wolfgang Kirsch
Dr. Barbara Rüschoff-Thale
Franz Josef Melis
Postadres: Bertha Jordaan-van Heekstrasse 5,
D-48607 Ochtrup, Duitsland

STICHTING FOUNDATION JORDAAN-VAN HEEK

Voorzitter: Mr. W. H. van Heek
Secretaris: J. B. van Heek
Penningmeester: Mevr. A. Harkema-Jordaan
Postadres: Postbus 754, 7500 AT Enschede

PERSBERICHT

Amsterdam, 11 februari 2010

Op donderdag 11 februari jl. vond de jaarlijkse bijeenkomst van de BankGiro Loterij plaats in het Museum van Speelklok tot Pierement te Utrecht. Op dit feestelijke Goed Geld Gala werd bekendgemaakt dat Kasteel Huis Bergh een bedrag van € 200.000,- ontvangt uit de afdracht van 2009.

Diane Visser, hoofd museumzaken mocht de cheque in ontvangst nemen. Het geld komt ten goede aan het archief van het Huis Bergh.

Het Huis Bergh bezit een uitgebreid en waardevol archief. Het is een van de oudste, omvangrijkste en belangrijkste huisarchieven van Nederland. Het geeft inzicht in historische gebeurtenissen, maatschappelijke kwesties en de dagelijkse gang van zaken vanaf de 13^e eeuw.

Daarmee is het archief een bron van onschatbare waarde voor de regionale en nationale geschiedenis. Door middel van restauraties en digitalisering kan belangrijke historische informatie bewaard blijven. De BankGiro Loterij draagt € 200.000,- voor het behoud van dit unieke archief en aan de publieke toegankelijkheid hiervan.

In totaal keert de BankGiro Loterij bijna 60 miljoen euro uit aan 62 culturele instellingen verspreid door het hele land. De afdracht (de helft van de totale inleg van bijna 120 miljoen euro) is bijeengebracht door bijna 800.000 deelnemers van de BankGiro Loterij. Er zijn vier nieuwe culturele instellingen toegelaten als begunstigde van de BankGiro Loterij: Rijksmuseum van Oudheden, Vereniging Rembrandt, TwentseWelle en Artis, Het Nieuwe Grote Museum.

Daarnaast heeft de loterij aan acht instellingen een eenmalige financiering gedaan. Zo ontvangt het Panorama Mesdag 1 miljoen euro voor de restauratie en verbouwing van het museum. Het Amando Museum krijgt 1 miljoen euro voor de realisatie van een vernieuwd museum nadat de kerk waarin het museum is gehuisvest in 2007 door een brand werd verwoest.

De BankGiro Loterij heeft over 2009 een groei van 2,6% gerealiseerd. Met de 50% afdracht steunt de loterij begunstigen die allemaal unieke culturele instellingen zijn, met veel bezoekers, een landelijk bereik, maar veelal ook met een regionaal karakter. Wat ze verder delen is passie, ondernemerschap en visie, zowel inhoudelijk als ten aanzien van marketing en fondsenwerving.

Over de BankGiro Loterij

De BankGiro Loterij is de cultuurloterij van Nederland. De BankGiro Loterij kan jaarlijks, dankzij haar deelnemers (bijna 800.000 mensen in 2009 met in totaal 1,2 miljoen loten), vele tientallen miljoenen uitkeren aan musea en andere culturele instellingen in Nederland. Hiemee kunnen zij bijvoorbeeld belangrijke kunstwerken aankopen, die een bijzondere aanvulling zijn op hun collectie, of restauraties verrichten. In 2009 keerde de BankGiro Loterij bijna 60 miljoen euro uit aan cultuur in Nederland. www.bankgiroloterij.nl.

- [overzicht beneficiënten loterij](#)

Persbericht De Echo, Amsterdam, 3 maart 2011

Professor Frederik van Heek en zijn echtgenote mevrouw Johanna C.M. van Heek-van Marle uit Zuid zijn vrijdag postuum geëerd in het Anne Frank Huis met een Yad Vashem onderscheiding. Silvia Berladski Baruch, Counselor voor pers, cultuur en publieke zaken van de Ambassade van Israël reikte de medaille en het bijbehorende certificaat uit aan hun zoon Herman F. van Heek. Het echtpaar kreeg daarnaast de titel 'Rechtvaardigen onder de Volkeren'. Hun namen worden gebeiteld in de Eremuur van Yad Vashem in Jeruzalem.

Israël wil op deze manier mensen eren die zelf niet Joods zijn en die met inzet van eigen leven en vaak ook dat van hun huisgenoten, tijdens de Holocaust Joodse medeburgers probeerden te redden. Professor Frederik van Heek en zijn echtgenote mevrouw Johanna C.M. van Heek-van Marle hebben zich tijdens de Tweede Wereldoorlog op die manier ingezet voor de familie van Dam. Mevrouw H. Kamp-van Dam verzocht daarom de Yad Vashem Jeruzalem het echtpaar te eren met een onderscheiding.

Hieronder volgt een deel van het verhaal van mevrouw Kamp-van Dam waarop de aanvraag voor deze Yad Vashem onderscheiding is gebaseerd. 'Gelukkig dat er in de periode 1940-1945 mensen "aan de goede kant" stonden. Bij een razzia eind februari 1943 die 's avonds plaatsvond in de Rivierenbuurt, ontkwam de familie van Dam door een geluksfactor aan de greep van de Duitsers. De Gestapo beval de ouders en broer van Helene van Dam naar buiten te gaan, maar toen hij mij in mijn bedje zag, stuurde hij mijn ouders en broer Sylvain Jacques weer naar binnen met de woorden 'ich habe auch so ein blondes mädchen zu hause'.

Dit was een actie van een man en vader die aan zijn eigen gezin in Duitsland dacht op dat voor ons gezin belangrijke moment.

Na dit voorval heeft mijn vader direct contact opgenomen met Dr. Hein Fiedeldij Dop, kinderarts in Amsterdam, die gedurende de Tweede Wereldoorlog veel verzetswerk heeft verricht. Hij bracht mij, een dag na mijn vierde verjaardag, op 27 februari 1943, dwars door de controle van de Duitsers met de mededeling dat dit meisje met een besmettelijke ziekte in quarantaine opgenomen moest worden.

Dr Fiederij Dop bracht me naar de familie Van Heek op het Albert Hahnplantsoen 12. Het gezin van Heek bestond uit Professor Frederik van Heek en zijn vrouw Johanna C.M. van Heek-van Marle en drie kinderen. Echter voor het einde van de oorlog werd hun vierde kind, een dochtertje geboren. Ik ben de hele oorlog bij hen gebleven. Zij hebben mij liefderijk opgenomen zonder enige financiële vergoeding. Toevalligerwijze was de oudste dochter Bertien op dezelfde dag geboren als ik en zo gingen en gaan wij nog steeds als tweelingen door het leven.

Ik leefde daar een gelukkig leven, mijn ouders miste ik wel maar dat werd door hun liefdevolle aandacht volledig gecompenseerd. Het enige was dat ik niet naar de kleuterschool mocht en ook niet veel naar buiten kon. Dat kwam onder meer omdat alle villa's op het Albert Hahnplantsoen werden bewoond door ss-ers en sd-ers. Op een dag sloop ik toch de deur uit. Toen men mij zocht, zagen zij het volgende schouwspel: ik liep voorop een lange rij Duitse kinderen en zong uit volle borst hun Duitse liederen mee. De schrik sloeg ze om het hart. Het is allemaal goed afgelopen. Mijn ouders en mijn broer hebben gelukkig de oorlog overleefd. Zij waren blij mij weer in hun armen te sluiten. Desondanks bleef ik de heer en mevrouw van Heek, ook na de oorlog "pappa en mamma" noemen. Het contact met de familie van Heek is ook na de oorlog niet alleen blijven bestaan maar hecht gebleven.'

Gordana Todorovic

Professor Frederik van Heek (1907-1987) is de zoon van Herman van Heek (Hooge Boekel) en Bertiena Jannink en is de broer van Hems en Arnold van Heek. Frederik van Heek was hoogleraar Sociologie aan de Universiteit van Leiden.

'Met de adel is een cultuur verloren gegaan'

NRC 19-11-'10

In de tv-serie 'Oostwaarts!' reist schrijver Jaap Scholten door Oost-Europa en ziet hoe het verleden doorwerkt in het heden: „In die landen vind je veel terug van het oude Europa.”

Door onze redacteur WILFRED TAKKEN

AMSTERDAM, 19 NOV. In een voormalige marteikelder van de Hongaarse geheime dienst vertelt graaf Pálffy de Erdöd wat hem na de oorlog is overkomen. Net als alle Hongaarse edelen werd hij gearresteerd en verhoord. Aanklacht: blauw bloed, volksvijand. Toen de beul hem vroeg naar de 'illegale migratie' van een oom, zei hij dat deze was gedeporteerd door de nazi's naar Mauthausen. De beul bleek niet te weten wat Mauthausen was, dus zei de graaf: „Dat is een concentratiekamp. Die hadden zij namelijk ook.”

Twentse schrijver Jaap Scholten (1963) maakte een VPRO-serie over postcommunistisch Oost-Europa: *Oostwaarts!* Over de vervolgde adel in Hongarije, de berenjacht in Roemenië, 'joegostalgië' in Servië, bloedwraak en autowasserettes in Albanië, leegloop in Bulgarije en gookten in Montenegro. („Ik heb op FC Twente gewed in Podgorica.”)

Dit klikt als de serie van Jelle Brandt Corstius in Rusland en die van Adriaan van Dis in Zuidelijk Afrika. Was het succes daarvan een reden om dit te maken?

„Ik wilde aanvankelijk alleen een documentaire maken over de Hongaarse adel, maar de producent wilde graag een serie over de regio. En natuurlijk dacht hij daarbij aan het succes van Brandt Corstius en Van Dis. Net als in hun series leer je in *Oostwaarts!* een minder bekende regio op een andere manier kennen. Het dagelijkse nieuws over de regio richt zich vooral op de politiek daar, maar dat is grotendeels show en heeft weinig met de werkelijkheid te maken.”

Waarom Oost-Europa?

„De kaasstolp van veertig jaar communisme heeft conserverend gewerkt. In die landen kun je dus veel terugvinden van het oude Europa. Het doorgeschoten individualisme van West-Europa speelt daar minder. Dat geeft die landen iets sympathieks.”

De eerste aflevering zondag gaat over de communistische vervolging van de adel in Hongarije en in het Roemeense Transsylvanië, en hun moeitame terugkeer in de laatste jaren. Scholten schreef hierover ook het boek *Kameraad Baron* dat dinsdag verschijnt. Het onderwerp ligt Scholten na aan het hart omdat hij zelf sinds 2003 in Boedapest woont en zijn vrouw Ilonka tot de Hongaarse adel behoort. De Scholtens bezitten enige Hongaarse bossen.

Waarom moeten wij ons verdiepen in het lot van de Hongaarse adel?
„Het gevaar bestaat dat de kijker denkt: 'een stel verwende baronnen die hun kas-

Jaap Scholten bij de Kettingbrug in Boedapest. Foto Kati Sándor

teel terugwillen; God, wat een probleem.' Maar ieder onrecht dat is aange-daan, had niet mogen gebeuren. Ze zijn ontregend, gedeporteerd, vervolgd en gemarteld. De adel staat verder symbool voor een vernietigde cultuur. In Transsylvanië werden alle edelen op één nacht uit hun huizen gehaald. Ze werden opgesloten in steden. Iedere week moesten ze zich melden bij de politie. Net als de lokale prostituees. Een dame vertelde dat

lies. De edelen voelden de plicht om voor hun boeren te zorgen, noblesse oblige. Boeren en edelen waren geworteld in hun grond, dat leidde tot een groot gemeenschapsgevoel.”

Wat kunnen wij leren 'Oostwaarts'?

„Ik zie in Oost-Europa niet alleen het verleden maar ook de duistere toekomst van Europa. Overal zag ik kaal geschoren, getatoeëerde mannen rondrijden in Mercedesen: de proleten-élite. Geen moraal, geen cultuur, alleen macht en geweld. Die zie ik in West-Europa ook opkomen. Niet voor niets richt de PVV zich tegen het koningshuis, de dragers van cultuur en traditie in Nederland. Mensen zonder cultuur hebben daar een bloedhekel aan. Ze voelen zich geïntimideerd en willen het vernietigen. De oude elite kwam voort uit de Verlichting, de nieuwe is machiavellistisch, zonder menselijk respect.”

Speelt uw eigen afkomst een rol in die visie op de elite?

„Ik ben afkomstig uit een Twentse familie van textielbaronnen en ik heb mij daar altijd tegen afgezet. Maar sinds ik in Oost-Europa woon, heb ik weer veel sympathie gekregen voor de oude elite in lamswollen truien die het Concertgebouw bezoekt en Douwe Egberts koffiepunten knipt.”

Oostwaarts!, vanaf zondag, Ned 2, 21 uur. Het boek 'Kameraad baron' verschijnt bij Contact, € 21,95

de agent bij binnenkomst altijd vroeg: „Welk register? voor de hoeren of de graven?”

U verheertijkt het feudalisme. Volgens u leefden vroeger edelen en horigen samen in harmonie. Is dit niet wat roeslaturig?

„Och, ik ben romanticus. Er zullen ongetwijfeld misstanden zijn geweest, maar ik denk wel dat met de aristocratie meer verloren is gegaan dan alleen die fami-

Biografie Van Heek 'beste boek van 2008'

ZWOLLE - De lijvige biografie over de Enschedese textielbaron en kunstverzamelaar Jan Herman van Heek, *Kunst, Katoen en Kastelen*, is uitgeroepen tot Overijssels Boek van het Jaar 2008. Schrijver Wim Nijhof kreeg gisteravond in Zwolle een cheque uit handen van Bert de Vries, directeur van het Historische Centrum Overijssel (HCO). Het HCO is een van de initiatiefnemers van de prijs, die voor het eerst werd uitgereikt. Nijhofs boek is volgens de jury een 'buitengewoon gedegen monografie'. Er waren tien kandidaten, waaronder *Enschede, de mensen, de stad en Overijsselse streekdrachten*. Het boek *Bijnamen in de gemeente Hellendoorn*, over bijnamen en de dragers ervan, van Herman Kampman, kreeg de originaliteitsprijs.

Tubantia, 20 mei '09

Alf van Heek neemt afscheid als voorzitter van de Edwina van Heekstichting met als belangrijkste bezittingen Huis Zonnebeek bij Het Rutbeek in Enschede en Singraven bij Denekamp. De Van Heeks zien het als hun opdracht om beide goederen als Twents cultureel erfgoed te behouden voor het nageslacht. 'Een bron van zorg en vreugde'.

Het erfgoed van tante Edwina

door Jan Bengevoord

De bestuurskamer van de Edwina van Heekstichting in Huis Singraven bij Denekamp kijkt uit over het park met aloude moestuin en een meanderende Dinkel. „De moestuin is deels gerestaureerd, maar we vonden onlangs in ons archief een oude tekening met het oorspronkelijke moestuinontwerp. We zouden de moestuin graag alsnog geheel willen uitvoeren. Maar ja, wat moet je met zoveel sla en boontjes. En waar vinden we vrijwilligers om het allemaal te onderhouden.”

Alf van Heek, sinds 1996 voorzitter van de Edwina Van Heekstichting, zit ook bij zijn afscheid nog boordevol plannen. Zijn neef Rudolf van Heek neemt het vaandel geheel in familietraditie over. „Het is een misverstand om te denken dat we rijk worden van het landgoed of dat de Van Heeks in luxe op Singraven leven. Er heeft nog nooit een Van Heek gewoond. We zien het als onze opdracht om het in stand te houden. Een opgave die veel vreugde schenkt, maar ook een grote zorg. Want bij Singraven moet geld bij.”

Het was Jan Bernard van Heek die aan de wieg stond van de Stichting Edwina van Heek. Hij was

een fervent beschermer van het Twents cultureel erfgoed en grondlegger van het Rijksmuseum Twenthe. Na zijn overlijden in 1923 besloot zijn weduwe Edwina het buitenverblijf Zonnebeek bij Het Rutbeek in Enschede in een stichting onder te brengen, dat naar haar werd vernoemd. De broer van Jan Bernard, Jan Herman van Heek die bekend werd door de herbouw van kasteel Huis Bergh, werd in 1945 de eerste voorzitter na het overlijden van Edwina van Heek. „Het werd een ideële stichting gericht op het behoud van Zonnebeek. Om te voorkomen dat het bezit uiteen zou vallen en zou worden belast met hoge successierechten, werd met toestemming van de toenmalig minister besloten om het in een stichting onder te brengen. Voorwaarde was dat de stichting het algemeen belang zou dienen. Om dat te waarborgen moeten ook mensen van buiten de familie Van Heek zitting hebben in het bestuur”, zegt Alf van Heek.

Zo werd de villa Zonnebeek en omgeving behouden en nodigt de stichting jaarlijks tien tot vijftien verdienstelijke Nederlanders uit om een week op Zonnebeek te logeren. „Verdienstelijke mensen uit politiek en cultuur worden hier

Stichting Edwina van Heek worstelt met behoud landgoed Singraven

een week in de watten gelegd. We zoeken daarbij niet de publiciteit om de privacy van onze gasten volledig te waarborgen.” Zo logeerde onder meer majoor Bosshardt op Zonnebeek.

Na 1945 klopte Willem Laan, eigenaar van landgoed Singraven, bij de stichting aan. Rijk geworden door onder meer de rijstpellerij in de Zaanstreek had de familie Laan

Scheidend voorzitter Alf van Heek van de Stichting Edwina van Heek bij het portret van de laatste particuliere bewoner van Huis Singraven, Willem Frederik Jan Laan (1891-1966).

foto Wouter Bors

het vervallen huis gekocht. Met name Willem Laan spaarde kosten noch moeite om het in te richten, maar woonde er zelf nooit.

„Er is door de stichting lang nagedacht over Singraven. Een prachtig landgoed en huis, maar ook een enorme verantwoordelijkheid. Het was te voorzien dat instandhouding van Singraven heel moeilijk zou zijn, omdat het landgoed nauwelijks eigen inkomsten had en heeft. Jan van Heek heeft grote twijfel gehad of de stichting het zou kunnen trekken. Het bestuur heeft altijd moeten schrapen om de kosten voor onderhoud bij elkaar te sprokkelen. Dat is in al die tijd niet veranderd. We zoeken

nog steeds naar inkomsten om Singraven de eigen broek te laten ophouden”, aldus Van Heek.

Vanaf 2000 kiest het bestuur voor meer openheid, onder meer door openstelling van het huis voor bezoekers. „Dat willen we verder uitbouwen door bezoek in park en tuin mogelijk te maken. Verder is het koetshuis gerenoveerd en bestaat hier de mogelijkheid voor bijvoorbeeld bruiloften in een prachtige omgeving. Maar bij alles wat we doen blijft ons uitgangspunt dat het karakter en het behoud van het huis en landgoed niet mag worden aangetast. Daar zal ongetijfeld mijn opvolger ook voor waken”, aldus Alf van Heek.

Zonnebeek bij Enschede werd door Jan Bernard en Edwina van Heek gebouwd, naar voorbeeld van Amerikaanse landhuizen.

foto Rikkert Harin

LANDGOED

Hof te Boekelo krijgt een nieuwe functie na een ingrijpende verbouwing. Het oude boerenerf aan de Boekelerhofweg wordt omgevormd tot een ontvangst- en informatiecentrum.

Hof te Boekelo wil meer bekendheid

Een eeuwenoud landgoed krijgt een nieuwe invulling. Hof te Boekelo wordt omgevormd tot multifunctioneel ontvangstcentrum, geschikt voor managers en vleermuizen.

door **Stephan Scheper**

Prachtig gelegen tussen de Boekelerbeek en de A35 ligt Hof te Boekelo. Een circa 130 hectare groot landgoed, dat al sinds 1822 eigendom is van de familie Van Heek. Twee jaar voordat de gelijknamige havezate werd gesloopt. De huidige eigenaar, Christine Cromhoff-Van Heek, laat het familiebezit beheren door haar dochter Lida Stork. Van haar komt het plan om de karakteristieke boerderij aan de Boekeler-

hofweg 75 om te vormen tot een 'multifunctioneel landgoedontvangstcentrum'. Een initiatief dat volgens Stork past in een lange familietraditie: „Je kunt zien dat iedere generatie iets doet voor de instandhouding van het landgoed. Vorig jaar hebben we bijvoorbeeld de houtwaterplaats gerestaureerd. Een vierkante vijver waar tot 1930 boomstammen een jaar in het water lagen. Op die manier krijg je heel duurzaam hout.”

Haar overgrootvader G.J. van Heek liet in de 19e eeuw vloeiveiden aanleggen. „In de Middeleeuwen bevoelden de boeren hun land al met kalkrijk water. Daardoor konden ze eerder hooien en ook meer hooi binnenhalen. Rond 1920 raakten die vloeiveiden in onbruik; toen kreeg je de kunstmest. Een deel werd met bos ingepoot. Negen hectare lag er nog. Dat hebben we hersteld en het systeem werkt ook. Stuwtes brengen het water weer over het landgoed.”

De laatste grote renovatie van de boerderij aan de Boekelerhofweg

dateert al van bijna zeventig jaar geleden. Lida Stork: „Het gebouw was aan een opknappbeurt toe.” Na sloop van een ligboxenstal, varkenstal en oude kapschuur bleven de boerderij, schuur 'De Schöppe' en het melkhuisje over. De schuur wordt verbouwd tot een dubbele woning en de boerderij krijgt een geheel nieuwe functie.

De inpandige jachtkamer - een rijksmonument - blijft onveranderd. Maar het oude deel wordt ingericht als veldwerk- annex informatiecentrum. Stork: „We willen het landgoed meer bekendheid geven. Als startpunt voor rondleidingen en wandelingen. Maar ook als locatie voor vergaderingen, bijeenkomsten en recepties.” Waarbij 'feesten met muziek' zeker niet de bedoeling zijn. Op de bovenverdieping worden circa tien slaapkamers gerealiseerd. „Bijvoorbeeld voor managers die een weekende de hei op willen.”

Hof te Boekelo fungeert de eerste twee weekenden van juli als sfeer- vol achtergronddecor voor het openluchtspel van toneelvereniging De Vriendschap. „Maar de boerderij is ook geschikt voor een *running dinner*, met elke gang op een andere locatie”, vertelt Lida Stork. Behalve een (kleine) provinciale subsidie hoopt ze op een bijdrage uit het potje Vrijkomende Agrarische Bebouwing.

De Monumentenvergunning is al binnen en het bestemmingsplan ligt nu ter inzage. Begin 2012 moet de verbouwing starten, in de loop van 2013 moet het werk zijn afgerond. „We willen buiten het broedseizoen van de vleermuizen beginnen”, vertelt Lida Stork. „Op de zolder zitten twee soorten vleermuizen. Het bovenste deel van de kap laten we open. Zodat ze makkelijk naar binnen kunnen.”

„Elke generatie doet iets voor de instandhouding van dit landgoed”, weet Lida Stork. „Dat zie je ook terug en dat is heel leuk.”

foto Lisa Kriksen

'Je hebt deze locatie en je hebt de historie. Dan kun je iets extra's bieden.'

Lida Stork

1822

is het jaartal waarin het landgoed Hof te Boekelo in bezit kwam van de familie Van Heek.

Lida Stork aan de achterzijde van de boerderij aan de Boekelerhofweg, die wordt verbouwd tot een multifunctioneel ontvangst- en informatiecentrum. De grote witte deuren geven toegang tot de monumentale inpandige jachtkamer. foto Lisa Krikken

'Enschede is wel eens bang voor haar verleden'

De plannen die Lida Stork heeft ontwikkeld voor de boerderij aan de Boekelerhofweg staan niet op zich. Ze passen in het streven van de familie naar een duurzame instandhouding van het landgoed. „Je moet iets doen. Want de pacht alleen brengt niet genoeg op voor het onderhoud. Je hebt deze locatie en je hebt de historie. Dan kun je iets extra's bieden.” „Ik zie de mensen genieten van het landgoed en onze Herefordrunders. Krijg e-mails van mensen die het geweldig vinden dat we de-

ze koeien weer terug in het landschap brengen. We willen het landgoed beter herkenbaar maken. Bijvoorbeeld met behulp van informatieborden. De bezoekers moeten weten dat ze op een landgoed zijn. Het is ook de bedoeling dat we de geschiedenis van de havezate, in 1570 gebouwd door de familie Ripperda, weer zichtbaar maken. Dat kan bijvoorbeeld met het aanleggen van een straatje op de plek van de vroegere gracht. Of met het plaatsen van een informatiebord.” Het sluipverkeer is vol-

gens Stork een knelpunt. Niet elke bezoeker van het landgoed beseft volgens haar dat hij of zij te gast is op particulier terrein. „Maar ik train mijn paard voor de military toch ook niet in hun achtertuin?” „Enschede”, zo stelt Lida Stork, „is wel eens bang voor haar verleden. Da's heel erg jammer. Okay, in het verleden is lang niet alles goed gegaan. Maar het verleden heeft de stad wel gekleurd. De textiel heeft Enschede ook veel opgeleverd. Het is jammer dat die negatieve sentimenten er nog zijn.”

De geschiedenis leert volgens haar dat sommige initiatieven van de textielbaronnen niet zo verderfelijk waren als aanvankelijk werd gedacht. Lida Stork: „Toen de familie Stork huizen met badkamers liet bouwen in de wijk Tuindorp vonden de mensen dat destijds belachelijk. Na het overlijden van zijn vrouw wilde mijn overgrootvader G.J. van Heek een ziekenfonds oprichten voor al zijn werknemers. Hij kreeg te maken met enorme protesten. Nu zeg je: idioot dat je het niet hebt.”

Met name op initiatief van Marlies Enklaar heeft landgoed Het Stroot een grondige facelift ondergaan. foto Frans Nikkels

Nieuwe grandeur voor opgeknapt koetshuis van landgoed Het Stroot

TWEKKELO - Ooit, in 1893 toen het gebouwd werd in opdracht van Gerrit Jan van Heek, was het een gebouw met grandeur. Nu, anno 2011, ziet het koetshuis van landgoed Het Stroot in Tweekelo, er weer uit als in de eerste dagen. Met dank aan een forse rijkssubsidie en visie van broer en zus Arnold en Marlies Enklaar. De beide bewoners namen drie jaar geleden het initiatief voor een grondige verbouwing. Vooral Marlies bemoeide zich intensief met de facelift. Het landgoed is niet alleen een rijksmonument rijker dat in oude luister is hersteld, maar heeft nu ook een prima bestemming. Het interieur is onderverdeeld in vier kantoorunits die inmiddels alle zijn verhuurd. Architect Beltman, bekend van veel textiel fabrieken en fabrikantenvilla's, had voor een groot ontwerp gekozen. Vol met ornamenten en bijzondere bouwaspecten. Want aan de buitenkant was het koetshuis van Het Stroot symmetrisch. Links de paardenstal, in het midden de koetsierswoning en rechts de plek waar de rijtuigen en stallen stonden. Maar inwendig was het laatstgenoemde gedeelte een stuk groter. Als bouwpastoor was Marlies Enklaar overal bij betrokken. Bij de besprekingen met het architectenbureau Bosch van Drakestein, bij de uitvoering door het aannemersbedrijf Wesslink uit Weerselo. Kortom, ze heeft haar stempel gedrukt op het tweede leven van het koetshuis. „Het leuke is dat de achterkant nu ook de uitstraling van de voorkant aan het plein heeft gekregen. Hier zat een lange, dooie muur waar onbestemd groen om-

heen stond. Hier is nu ook een entree. En verder zijn alle ornamenten aan het dak hersteld, zijn op de hoozolder twee kantoorruimtes gecreëerd en hebben we door een kleurenstudie de plafonds en muren de oorspronkelijke kleuren teruggegeven. We hebben daarvoor alleen lijnolieverf gebruikt.” Het royale pand was de laatste jaren in ongerede geraakt. Het werd als opslag voor trekkers en dergelijke gebruikt. Daarvoor, in de jaren negentig, was de stal in gebruik door koeien en had Arnold Enklaar er zijn winkel in het vlees van een bijzonder ras vleeskoeien. De andere ruimte werd voor opslag gebruikt. De glans van het koetshuis was eraf. Het dak lekte en een aantal balken was verrot. Maar geld voor een opknappbeurt was er niet. „Ik weet nog uit mijn jeugd dat hier de auto's van opa stonden en dat Jan Cassée, zijn privé-chauffeur, er altijd in een stofjas liep en met die voertuigen in de weer was”, blikt Marlies terug. Maar in de loop van de tijd is het gebouw er niet mooier op geworden. Zo kwam er bij de garage een grote stalen deur. En in de crisistijd werd alle hout gestript. Het gebouw werd toen veel soberder. Dat alles is nu hersteld. Dankzij een subsidie waar we een paar jaar geleden als laatste project van konden profiteren. Dat potje bestaat niet meer. Het gebouw is in mijn ogen een feest om te zien. Dit geeft nieuwe energie. En wat leuk is: twee van de drie huurders vestigen er een ICT-bedrijfje in. Die gebruiken een oud pand om bezig te zijn met de toekomst. Prachtig!”

 www.tubantia.nl/enschede

lezers schrijven

BRIEVEN

Brieven (niet langer dan 200 woorden) richten aan:
De Twentsche Courant Tubantia
Postbus 183, 7500 AA Enschede
of lezers@tctubantia.nl

Erfgoed

Onder de kop 'Enschede, als beul in de middeleeuwen' verscheen zaterdag 14 augustus in De Twentsche Courant Tubantia een alarme- rend artikel, waarin de heren Beu-

ne en Ten Harkel aandacht vragen voor het feit dat de gemeente Enschede onzorgvuldig omspringt met haar historisch erfgoed. Vooral al met gebouwen en kunstwerken die niet zijn aangemerkt als monument. Inderdaad verdwijnen er keer op keer waardevolle en beeldbepalende en vooral onvervangbare stukken historisch Enschede, omdat de gemeente niet op de hoogte bleek te zijn van de waarde ervan. Zo sneuvelde er onlangs weer een markant glas-in-loodraam van Jan Schoemaker in de voormalige Sociale Academie aan de Hengelose-

straat. Het bestuur en de leden van de Vereniging Familie van Heek zijn het van harte eens met de strekking van het artikel. Anno 2010 wil de Vereniging graag een signalerende taak op zich nemen om de stad te behoeden voor nog meer afbraak van waardevol industrieel, cultureel of historisch erfgoed. Zo heeft zij recentelijk een signaal afgegeven toen er een strook van het Volkspark werd afgehaald om het verkeer op de singels vlottter te laten doorstromen. De gemeente heeft echter geen compensatie gegeven voor het verloren gegane terrein omdat hier-

Anneke Gierman-van Heek
voorzitter
Namens bestuur en leden
van de Vereniging Familie van Heek

Tubantia 20 aug. 2010

Weerzien 58 jaar na watersnoodramp

HAAKSBERGEN - Het was een bijzonder weerzien, deze week bij boerderij Het Stepelerveld in het buitengebied van Haaksbergen. Daar troffen 58 jaar na de watersnoodramp de Zeeuwse zussen Willy en Nellie Dane hun toenmalige vakantie vriendin Anneke van Heek, dochter van 'oom Ebs' van Heek, die destijds een melkveebedrijf had.

„De begroeting na zoveel jaren deed ons wel wat”, zegt Anneke. „Je hebt alle drie een heel leven achter je en dan herinner je elkaar nog zo precies van die twee weken dat Willy en Nellie in de zomer na de watersnoodramp bij ons waren op de boerderij. Zo lang geleden en al die jaren geen contact gehad, toch wist ik direct wie Willy was en wie Nellie.”

Ook de zussen hadden meteen het gevoel van herkenning: „Dit is heel bijzonder om te beleven, na zoveel jaren. Het idee om hier terug te komen, ik moest best moeite doen om niet te huilen”, zegt Willy. „Zoals we hier toen ontvangen zijn, alles was hier zo groot en zo luxe, met een dienstmeisje, een bedrijfsleider en knechten. En

'Ik moest best moeite doen om niet te huilen'

daar konden wij dan gewoon bij, helemaal voor niks, kost en inwoning, alles gratis. Kom daar nu nog maar eens om!” Anneke: „Mijn ouders hadden de instelling: als je iets voor andere mensen kunt doen, dan moet je dat niet laten.” Helaas, na die vakantie werd het contact verbroken. Het enige dat Willy zich weet te herinneren is dat na thuiskomst een paar foto's van het gezin zijn opgestuurd. En Nellie haalt uit haar tasje een gelukstelegram dat zij van de familie Van Heek ontving bij haar huwelijkskaart in 1968, als reactie op de trouwkaart. „Maar elkaar weer zien, neen. We waren gewoon te jong, konden nog niet goed schrijven en bij ons thuis hadden we pas veel later telefoon”, verklaren de zussen. En Anneke: „Bedenk wel dat het de jaren vijftig waren. De afstand tussen Twente en Zeeland was toen heel groot, je had geen internet, geen e-mail of mobiele telefoon. Ik denk dat ook meespeelde dat wij in twee totaal verschillende werelden leefden.” Het zal niet opnieuw 58 jaar duren. Afsproken wordt dat deze ontmoeting snel een vervolg krijgt in Zeeland.

De Zeeuwse zussen Nellie (links) en Willy Dane (rechts) met Anneke van Heek tijdens het weerzien bij boerderij Het Stepelerveld. 58 jaar geleden, in de zomer na de watersnoodramp, beleefden zij daar als kleine kinderen met elkaar een paar mooie vakantie weken. foto Wouter Borre

'Onze ouders wisten op tijd met ons het huis te ontvluchten'

In de nacht van 31 januari op 1 februari 1953 overleefden de zusjes Willy en Nellie Dane de Watersnoodramp. De meisjes, toen bijna 9 en 7 jaar oud, woonden in Sint-Maartensdijk op het zwaar getroffen eiland Tholen. In het ouderlijk huis bij de haven kwam het water 1,20 meter hoog te staan. „Alle spullen dreven door de kamer, maar onze ouders wisten op tijd met ons het huis te ontvluchten. Die beelden vergeet je nooit”, zegt Willy. Aan de andere kant van het dorp kreeg het gezin onderdak bij een oom die in een hoger gelegen huis woonde. „Na twee weken kon-

den we terug naar ons eigen huis.” Toen het zomervakantie werd, konden de zusjes via een actie van de jeugdorganisatie Pro Juventute op vakantie om even uit de situatie vol bekommernissen te stappen. Het werd een lange reis, voor de eerste keer van hun leven ver van huis en in een trein, bestemming Zwolle. Daar werden ze met de auto opgehaald door Engelbert Hendrik Karel Julius van Heek, beter bekend als Ebs, die zich had opgegeven om op zijn boerderij Het Stepelerveld in het buitengebied van Haaksbergen als gastgezin te functioneren. Ebs had een melkvee-

drijf en was tweede zoon van Henrie van Heek (directeur/eigenaar van de Boekelose Stoomblekerij) en kleinzoon van Gerrit-Jan van Heek. Hij en zijn vrouw Emmy Koek hadden één dochter, Anneke, toen 6 jaar oud. Voor haar vonden ze het wel leuk om twee Zeeuwse meisjes als vakantie vriendinnetjes naar de boerderij te halen.

Het waren twee fijne weken, maar ze raakten elkaar kwijt. Een toevallige ontmoeting in Vollenhove vorig jaar zomer bracht een onverwachte wending. Clemens Wentink van de Historische Kring Haaksbergen raakte tijdens een

fietsvakantie in gesprek met het Zeeuwse echtpaar Willy Dane en Piet Dorst. Toen Clemens zijn woonplaats Haaksbergen noemde, herinnerde Willy aan die zomervakantie in 1953 bij Anneke op de boerderij in het Stepelerveld. De Historische Kring wist Anneke op te sporen (nu Gierman-van Heek) en legde het contact waaruit afgelopen week dit weerzien volgde. De ouders van Anneke leven niet meer en de boerderij kreeg in 1963 andere eigenaren. Maar het was voor de drie vrouwen wel de plek waar zij na 58 jaar deze dierbare jeugdherinnering wilden ophalen.

COLOFON

Redacteuren:

Marlies Enklaar, tel. 020-679 97 93, menklaar@xs4all.nl
Oscar Kelder, tel. 053-435 51 27, okelder@home.nl

Redactieadres:

Gerard Doustraat 230
1073 XC Amsterdam

Vormgeving: Irma Hornman, Studio Cursief, Amsterdam

Druk: MultiCopy Amsterdam Centrum

Oplage: 240 st.

Het 'Jaarbericht van de Vereniging Familie van Heek' is gratis voor leden van de familievereniging. Losse nummers zijn te bestellen bij de redactie en worden toegestuurd na overmaking van € 10,00 op bankrekening nummer 52.61.83.748 t.n.v. de Vereniging Familie van Heek.

Aan dit nummer werkten mee:

Marguerite Bouvier-Timmermans, Peter Dekker, Magreet Engelsman-Veenman, Arnold Enklaar, Marlies Enklaar, Anneke Gierman-van Heek, Annet Haak-van Heek, Florentine Haak, Anka Harkema-Jordaan, Alf van Heek, Jan en Carolien van Heek, Joke van Heek-Vente, Haze Jannink, Bien Leemans-van Heek, Jan Harm Jordaan, Derk Loed Jordaan, Eileen Jordaan-Jannink, Oscar Kelder, Peter von Korff, Fleur ter Kuile-van Heek, Astrid Lind-Horst, Pieter Meerburg, Jaap Nieveen, Bem van Notten, Jim van Notten, Olaf Visscher, Marguerite van Voerst van Lynden, Boudewien Werner-van Heek, Julia Werner

